KEMALETTİN TUĞCU

11. Baskı

CEYLANLI BAHÇE

erdem çocuk

Kemalettin Tuğcu'dan Seçmeler

CEYLANLI BAHÇE

MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun
2344 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan kararı ile
ilkokul öğrencilerine tavsiye edilmiştir.

erdem
ÇOCUK

BABAANNEM

Elli yaşına varmış, gücü kuvveti yerinde bir kadındı. Kocası ölünce bütün mallar ona kalmış. Babam askerden gelinceye kadar kimse bu mallara karışmamış, el sürmemiş. Bütün emirler ve yapılacak işler Esma Hanım'ın iki dudağının arasından çıkıyordu.

Babam kasabaya vardığı zamanlar babaannem bir şeyler bulur, babam gelince onunla münakaşa eder, çekişirmiş.

Annem Emine'yi o almış babama. Annemin babası

da zengin insanlar diye kızını vermeye çekinmemiş.

Annemin babası Mustafa Efendi, damadına bir takım elbise yaptırmış, çamaşırlar almış, bir tütün tabakası hediye etmiş, bunlar için de fakir adam ele güne karşı iki inek satmış.

Esma Ana, anneme başlık olarak yirmi altın vermeyi adamış ama her iş olup bittikten sonra,

– Altını ne idecek, evinden bir boğaz eksildi, yetmez mi, demiş.

Dedem tok gözlü bir insan. Kızım rahat olsun da bana yeter, demiş. Çok çekişmemiş, köydeki evinde bir başına yaşamaya başlamış. Bir tek ineği kalmış, onu otlatır, besler, sütünü, buzağısını satarak geçinirmiş.

Ben dünyaya geldim, çevremde olup bitenleri anlamaya başladım, annemin yüzünün güldüğünü görmedim.

Akşam olur, sofrayı kurar, oturup yemek yemez, babamla anasına hizmet ederdi.

Onun ağzından bir şikâyet çıktığını duymazdım. Bütün konuşması "Peki ana." demekten ibaretti.

Babamla babaannem ona durmadan emir verirlerdi. Bir işten ötekine koşar, hiç soluk almaz, günde bir kere olsun bir yere oturup dinlenmezdi.

Anamın sürekli çalışıp çabalaması yetmezmiş gibi babaannem bir gün onu kovdu, kapıdan dışarıya attı. O akşam babama da,

– Bana karşı geldi, bohçasını verdim koltuğunun altına, saldım babasının evine, dedi.

Babam isteyip dileyip almamıştı anamı. Zaten kendi başına başka bir odada yatardı. Anası salmazdı onu babamın yanına.

Ben anamla yatardım, ne kadar yorgun olsa da uyumadan önce bana sarılır, bir şeyler anlatırdı.

Anam gidince ben odada yalnız kaldım. Her akşam ağlardım. Köşelere çekilir, düşünür dururdum. Babaannem beni severdi. Ağladığımı görünce bana oyalanmam için bir şeyler verirdi.

Bir gün, ağladığımı babam da duydu, bana neden ağladığımı sordu:

– Ben anamı isterim, dedim.

– Ne varmış ananda, dedi babaannem. Irgatlıktan başka ne bilir. Yüzünün güldüğü mü oldu? Yaptığı iş de bir şeye benzese bari.

– O benim annem, dedim.

– İnekler de ana olur, dedi babaannem. Ne edeceksin ananı? Bol bulamaç ye, otur burada. Baban seni okula da verecek.

Önceleri babamın anasını sevmiştim, zamanla bu şişman kadından soğudum. Evde babamın küçüğü olan kız kardeşi Naime halam vardı. Hayli yetişkindi, bütün yaşıtları evlenmişler, çocuk sahibi olmuşlardı. Naime halamı isteyenlere babaannem:

– Size verecek kızım yok benim, demişti.

Naime Halam ses etmemişti. Ama iki yıl önce köyden bir delikanlı ile bir düğünde sözleşmiş, o delikanlı da anasını gönderip halamı istetmişti. Babaannem ona da aynı cevabı vermiş ve ayrıca,

– Oğlunuzun benim kızımı geçindirecek kadar malı var mı, diye sormuştu.

İşte bunun üzerine, halamla Esma Hanım arasında bir çekişme oldu.

– Bunca yıl kısmetime engel oldun, sen mi kocaya varacaksın ben mi, demişti halam.

Esma Ana kızının üstüne yürümüş, o da dikilmiş ve,

– Yetti artık cahil kafanla çevrendekilere çektirdiklerin, demişti. Babamızdan kalan malları bölelim, herkes hesabını bilsin.

Esma Ana, bunun üzerine kızını evden kovdu. Naime Halam oraya toplanan komşulara,

– Bilmiş olasınız, anam beni evden attı, dedi.

Naime kendisini isteyenlerin evine gitti. Onlar da tez elden nikâh yaptılar. Sonra da Naime, anasını dava etti.

Esma Ana:

– Hem evden kaçtı hem evimizin huzurunu bozar, bunca yıllık şerefimizi ayak altına alır, dedi.

Babam, anasını haklı bulmadı. Kardeşi onun yanında ve annemin yanında büyümüştü.

Bu dava sürüp giderken Esma Ana artık öfkesini annemden almaya başladı. Babamın geleceği sırada onu yattığı odaya yollar, babam gelince de ona terliklerini verir, babam nerede olduğunu sorunca,

– Nerede olacak, odadan çıktığı mı var? Görgüsüz karı, derdi.

Günün birinde annemi de kovdu. Sonra da babama beğendiği bir kızı almaya kalktı.

– Oğul, diyordu. Kasabaya vardığında Himmet Bey'in mağazasına uğra, orada kasada duran kızı gör, bak güzel dediğin nasıl oluyormuş? Onu alalım sana.

Babamın aklı bir karış havada. Gidip görmüş olmalı, İnci adındaki bu kızı beğendiği de anlaşıldı. Başladı bu işi anasıyla konuşmaya.

Ben, işte bu arada dört yaşıma basmıştım. İki katlı evin yanındaki kıra çıkardım. Annem, kış demez yaz demez ilerideki bir tepenin yanındaki ahlat ağacının altına gelir, bana yemenisini sallar, "Memedim" diye bağırdığını duyardım.

Ben de anama el sallardım.

Esma Hanım bunu da görmüş, babama anlatmış, babam da köye anamın babasına haber yollamış.

– Benim evimin karşısında bağırıp oğlumu ayartmasın, kötü ederim, demiş.

Ben, bütün bunları duyuyordum, sevdiğim babamdan da soğumaya başlamıştım.

Bir gün beni izlemiş. Ben o kırlık yere çıkar, ilerideki ahlatın altına gelecek olan annemi arardım. Babam yanıma yaklaştı.

– Yediğin içtiğin yetmez mi, dedi. Ne varmış ananı arayacak? Bir daha buraya gelirsen ayaklarını kırarım.

Sonra da omzumdan kakmıştı beni.

Babamın eli omzumu çok acıtmıştı, bu bana çok dokundu. Ağlamaya başladım. Akşam yemeğe oturmadım. Sabaha kadar ağladım. Yemeği hazırladılar. Odadan çıkan Esma Ana:

– Ne olacak, diyordu. Görgüsüz kadının oğlu. Onun doğurduğu çocuk bu kadar olur.

Babam da anasına uyardı. Onlar inekleri buzağılardan ayırmaya alışmışlardı. İki hayvan da bağırır bağırır, sonra susarlardı.

İşte bu sırada, bir küçük ala ceylanın kuzusunu getirip kapattılar. Ben gizliden gizliye bu çelimsiz yavrunun yanına gider, onu sever, susturmaya çalışırdım.

Me, me diye bağırması bana, anne der gibi gelirdi. Bir de bakardım ki ceylanın anası ahlat ağacının altına gelir, oradan uzaktan görünen babamın evine bakar, durup durup bağırırdı.

Bu ceylan, çoban Mustafa'nın anlattığı ana ceylandı. Hikâyesi de çok garipti ve bunu bütün köy duymuştu.

Köyümüz bir yaylanın yanında. İlerde yüksek dağlar var. Bizim de iki üç çoban ve birçok köpekle korunan dağ taş koyunumuz var.

Bu koyunlar kışın üstü örtülü yerlerde barınırlar. Yazın da ağılda yaşarlar.

Dağa yabani keçi, dağ koyunu ve ceylan avlamaya gelen avcılar var. Bir avcı, iki yavrusu olan bir ceylanı kovalamış. Ceylan pınardan su içerken koyunlara rastlamış. Koyunlar ona ilişmezlermiş. Bunu çobanlar da biliyor ve ana ceylanı seviyorlarmış.

Otlakta koyunlarla birlikte dolaşan bu ceylanın yavruları büyümüş, dağılmışlar.

Ama bir gün, bu yavrulardan biri avcılar tarafından vurulmuş. Güçlükle kaçarak koyunların arasına varmış, orada serilmiş kalmış.

Avcılar varmışlar, bu vurdukları ceylanı istemişler. Çobanlar vermemiş. Orada az daha kavga çıkacakmış ki avcılar çekilip gitmişler. Çobanın biri bildiği kadar yaralı ceylanın yarasını sarmış.

Zamanla ceylan iyi olmuş. Koyunların arasına karışmış. Yaylaya çıkmaya başlamış. Bir ara kaybolur, gider dolaşır, arada bir koyunların yanına varırmış.

Bir gün çobanlar bakmışlar ki ceylan yavrulamış, iki oğlağı olmuş, koşarak gelmişler koyunların arasına.

Meğer onları kurtlar kovalarmış. Köpekler kurtlara karşı çıkmışlar. Bunlar da ahıra gelip yatmaya başlamışlar.

Anam o arada, Esma Ana tarafından evden kovulmuştu. Ben iki defa babamla ağıla kadar giderek ceylanın yavrularını görmüştüm.

İşte evin damına kapatılan yavru, bu ceylanın yavrularından birisi. Anası onun bir çoban tarafından yakalanıp götürüldüğünü görmüş. Bizim eve kadar izlemiş. Bir tek yavrusu ile gelir, ahlat ağacının altında eve bakar, yavrusuna bağırırmış.

Bir gün, Esma Ana babama,

– Ceylan eti, geyik eti gevrek olur derler. Bu ceylanın yavrularından birini kesip yiyelim oğul, demişti.

Babam buna pek yanaşmadı:

– Ana, dedi. Çevirme yapacak koyun kalmadı mı sürüde? Ne istersin bu sığınmaya gelmiş olan hayvanın yavrusundan?

Aradan günler geçmiş, babam Himmet Bey'in kızını görmüş, almaya heveslenmiş.

Himmet Bey de kasabada kızını verecek adam bulamazmış. Babam Rıza Efendi, genç ve varlıklı bir adam. Üstelik de evlenmek istiyor.

Söz arasında, Himmet Bey'e evlenmiş olduğunu, karısı Emine'nin geçimsiz bir kadın olduğunu ve oğlunu bile bırakıp babasının köyüne kaçtığını söylemiş. Onları bir gün köye yemeğe davet etmiş.

Himmet Bey'in, gözü babamı tutmuş olmalı ki kızını da alıp pazar günü köye geleceğine söz vermiş.

– Bu işi oldu bil Rıza, diyordu babaannem. Ben

ne yapar yapar bu kızı sana alırım. Hem güzel hem de okumuş bir kız.

Esma Ana, hazırlık yaparken kendisi de hazırlandı. En pahalı kumaştan elbise diktirdi. Yakası ve kolları açıktı. Boynunda bir sıra altın vardı. Bu altınlar altın bir zincire takılıydı. Elbisesinin üstünde duruyordu.

BABAM BENİ KOVDU

Ceylanın oğlağı, evin yanındaki ahırda bağırıp duruyordu. Bu sese evdekiler alışmışlardı. Duymazlıktan geliyorlardı.

Ben avluya indim, dolaşıp duruyordum. Yanaşma da benimle dolaşıyordu. Kimsesiz olan bu delikanlı:

– Memet, dedi. Babanın konukları gelecek birazdan. Büyük ağaçların altında kuzu çevirecekler. Hem de bu ceylanın oğlağını.

Yanaşmanın dediği doğru imiş. Kasabadan tuttukları bir otomobil ile Himmet Bey, kızı İnci Hanım ve oğlu geldiler. Babamla annesi onları bahçede karşıladılar. Esma Hanım'ın bilekleri dirseklerine kadar sıvama bileziklerle doluydu. Boynunda da beşibirlikleri sıralanmıştı. Babamın da sırtında yeni yaptırdığı lacivert elbiseleri ve bu elbisenin kumaşından da başında kasketi vardı. Ayağına da yeni kunduralar giymişti.

Ben onlara sokulmadım. Zaten beni görmek istemezlerdi. Uzaktan seslerini duyuyordum.

Onlar eve girdikleri sırada, bahçede bir masa kuruluyor, ayrıca bir ağacın altında ateş yakılıyordu. Kasaba işi sandalyeler sıralanıyor, masaya beyaz bir örtü yayılıyordu. Ateş kor hâline gelince kuzuyu kesip getirecekler, bir sırığa geçirerek iki çatal ağaca oturtacak ve kızartacaklardı.

Çok zaman geçmeden babam ağılın oraya vardı. Kuzuyu çevirecek olan köylü, elinde bir bıçakla ardı sıra gelmişti. Babam orada dolaşan yanaşmaya,

– Ceylanı al da gel, dedi.

Yanaşma ağılın kapısını aralayıp içeriye girdi, sonra kapıyı ardına kadar açarak çıktı.

– Rıza Bey Ağam, dedi. Ceylanın oğlağı kaçmış.

Babam bağırdı.

– Nasıl kaçmış, kapı kapalı değil miydi?

– Kapalıydı besbelli.

– Kapıyı kapatırken oğlak içeride değil miydi?

– İçerideydi ağam.

– Ben şimdi konuklara ne diyeyim? Sen beni rezil ettin.

Bunu diyen babam başladı yanaşmayı dövmeye. Dövmesi yetmiyormuş gibi bir de yere yıktı, başladı ayağı ile tekmelemeye. Ben bağırdım.

– Baba vurma ona, ceylanın oğlağını ben saldım.

Babam kıpkırmızıydı. Yanaşma yerde bayılmış yatıyordu. Babam gözlerini açarak benim üstüme geldi. Ben hiç gerilemedim.

– Neden saldın, diye bağırdı.

– Anası ahlatın altında bağırıyor, oğlağını çağırıyordu.

– Nereye vardı oğlak?

– Çitten atladı, anasının yanına doğru koşmaya başladı.

– Bu işi sen yaptın ha?

– Ben yaptım. Sen beni anamdan ayırdın, oğlağı da anasından ayırdın.

– Ben sana koluna takasın diye saat, ayağına yepyeni kundura aldım. Sen beni bugün kahrımdan öldürecek misin?

Babam başladı bana vurmaya. Köylü vardı babamın yanına.

– Rıza Bey, dedi. Kasabalı ceylan etinin tadını beğenmez. Buradan bir kuzu boğazlatalım olur biter.

Babam beni bıraktı, soluk soluğa idi.

– Yıkıl karşımdan, dedi. Sen de ananın oğlusun, hayırsızlar, yıkıl git.

Kolumdan bana aldığı saati, ayağımdan yeni kunduraları da çıkardım.

– Al, dedim. Saat de kunduralar da senin olsun. Bana anam gerek.

Bunu dedim ve ağlaya ağlaya iç bahçeden çıkıp güneşten harlanmış olan yola koyuldum.

Toprak yol kızmıştı. Tabanlarım sıcağa basmış gibi yanıyordu.

Ağlaya ağlaya derenin oraya kadar vardım. Ayaklarım çıplak, başım da açıktı. Beynim ateşe konmuş bir bakraç gibi kaynıyordu.

Tahta köprünün oraya vardım. Köprünün arkasına dolandım, orası gölgeydi.

Köprünün altından dere, sesli sesli akıp gidiyordu. Kıyıya vardım, ayaklarımı suya sallandırdım. Avucumla su alarak yüzüme ve başıma sürdüm. Köprünün altındaki gölgeliğe uzandım.

Yorgunluktan orada sızıp kalmışım.

Ne kadar uyumuşum bilmiyorum, köprünün üstünden yüklü bir at arabası geçti. Gürültüye uyandım, doğruldum baktım, güneş tepeye yaklaşmış. Hemen davrandım, köprüyü geçerek Dere Köy'ün yolunu tuttum.

Annem beni bir bayramda sırtına alarak bu Dere Köy'e götürmüştü. Dedemin iki oda, bir ahırdan oluşan evini bilirdim. Bahçesinde iki tane kavak ağacı vardı.

Beş yaşımın içindeydim. Aklım eriyordu. Ayaklarım tekrar kızgın topraklar üstünde haşlanıyordu.

Bağ aralarından geçip köyün ilk evlerine vardım. Orada da bir küçük köprü vardı. Dedemin evi buranın yanı başındaydı.

Annem, evin önünde bir hasırın üstünde oturmuş, babası Mustafa, tasalı tasalı sigarasını sarmaya çalışıyordu.

– Ana ben geldim, diye bağırdım.

Anam kalktı yerinden,

– Memedim, diye sarıldı bana.

Orada başladım daha çok ağlamaya. Dedem de şaşırıp kalmıştı. Anam beni oturttu, neler olduğunu sordu. Ben de babamın beni tokatlayıp kovduğunu anlattım.

– Neden dövdü seni, diye sordu.

– Ceylanın oğlağını saldım, dedim.

Olanları anlattım, dedem de tasalı tasalı dinliyordu.

– Oğlum, dedi. Babanın öfkesi geçer, varır gelir bu yana.

– Gelsin, dedim. Ben gayri onun evine varmam.

– Orası bubanın evi, dedi. Her şey var orada. Rahatlık var, bol aş var, bol para var. Burada aç kalırsın.

– Anamın yanında olayım, aç olayım, dedim.

İşte böylece babamın evinden kovulmuş, fakir bir insan olan yaşlı dedemin yanına taşınmıştım.

Dere Köy'ü de büyükçe bir köy. Dedem bir komşusunun harmanında çalışıyormuş. Evinde bol bulamaç, yiyecek yoktu. Sabahleyin ayranın içine doğranmış, saçta alazlanmış yufka ekmeği yedik. Tadı tuzu yoktu ama ben açtım, bana bu aş iyi geldi.

Sabahleyin yanaşma çıktı geldi. Her yanı yediği dayaktan ağrıyormuş. Babam beni bulup getirmesini söylemiş.

– Ben gayri oraya varmam, dedim.

Yanaşma:

– Sen varmazsan baban bana çıkışır, al da getir demişti.

Yanaşma ne kadar uğraştıysa da gitmedim. Anam sordu da anlattı.

– Bacım, dedi. Ceylanın oğlağı olmayınca bir kuzu boğazladılar. Sırığa geçirip kızarttılar. Esmagil bir aş hazırlamıştı ki kuş sütünden başka her şeyi yediler, içtiler. Ben de hizmetlerine baktım. Bir ara Esma Ana, "Mehmet'i getir de İnci Hanım görsün." dedi. Ama Rıza Bey önledi onu. Ne konuştular bilmem. Geç vakit, gelenler arabalarına atlayıp kasabanın yolunu tuttular. O zaman Rıza Bey her tarafı arattı, sonra köyde bulamayınca Dere Köy'e varmıştır, dedi. Beni bu yana saldı.

Anam sordu:

– Esma Hanım, gelinini beğendi mi?

– Beğenmiş olmalı ama, dedi. Ona ne gelin dayanır ne de kız.

Yanaşma gitti, öğle vakti babam bir atlı yollamış. Dere Köy'ün muhtarına. Muhtar bize geldi, atlı da babamın işlerine bakan kâhya.

İlle beni istermiş, Esmagil de ayakkabılarım ile saatimi yollamış.

– Ben açlıktan ölürüm, gayri varmam oraya, dedim.

Kâhya böylece gitti. Anam:

– Sütsüzler, diyordu. Beni isteye dileye aldı bu kadın. Babama ineklerini sattırdı. Her şey olup bittikten sonra ne sırtıma bir urba aldılar ne de ayağıma bir kundura aldılar. Üstelik yirmi altın da keselerinde kaldı.

Harman vaktiydi. İş çoktu. Anam, evin yanına diktiği mısırların olgunlarından toplayıp suda kaynattı ve bana yedirdi. Akşama da bir bulgur çorbası pişirmiş, üstüne de bahçedeki meyvelerden yedik.

İş bu kadarla kalmadı. Babam da kalktı beni almaya geldi, ben evin içine kaçtım.

Mustafa Dedem:

– Rıza Bey, dedi. Ne zorlayıp durursun? Sen babasının evinde kız kardeşini barındıramadın, anan okuyup yazmamıştır ama babanı olduğu gibi sizleri de parmağının ucunda oynatır. Himmet Bey'in kızını alacakmışsın. Allah mübarek etsin. Ama yine elin kızını tutsak gibi ananın eline bırakma. Onun eline düşen iflah olmaz. Onun, kendisinden başka kimseye hayrı yoktur. Bak, ele güne karşı yüzümüz ak. İyi bir aile diye sana kız verdim. Yıkıldı benim yuvam. Nerede o yirmi altın? Emine'yi alana kadar kapımı aşındıran annen ne yaptı Emine'ye. Akşama kadar aşı pişiren, hamuru yapan, bahçeyi sulayan, damda ineklere bakan Emine. Sonra da senin geleceğin sırada odaya kapatıp sana da akşama kadar oradan çıkmadığını söyleyen, seni yanına sokmak istemeyen yine o cahil. Ben sana elma gibi kız verdim, sen onu iki günde yere çaldın. Var git evine, Allah hiçbir kulunu aç komaz.

Babam atına atladı, çekildi gitti.

Esma Ana, anama belediyeden nikâh yaptıracağını söylemişti. Ama mahalle muhtarı ile imamı getirmiş ve imam nikâhı yaptırmıştı. Dedem nikâhın ne zaman yaptırılacağını sorduğu zaman da,

– Senin kızın nesine nikâh kıydıracağım, demişti.

İki gün geçmeden onların köyünün muhtarı kalkıp geldi dedeme.

– Emine bacı kocasının evini bırakıp gelmiş, böyle eden kadın kocasından boş düşer, dedi.

Bunu Esma Ana'nın söylettiğini muhtardan öğrendik. Anam hiç düşünmeden,

– Bana paralarının, kocalıklarının gereği yok, dedi. Ettikleri yanlarına kalsın, bizim hesabımız mahşerde görülecek.

Muhtar da vardı gitti. Gayri onların tarafından gelen giden olmadı artık, o köyde olup bitenleri komşulardan duyardık.

DEDİKODU

Mustafa dedem çok fakir sayılırdı. İnek fazla süt vermiyordu. İyice beslenmediği için zayıflamış ve sütü kesmişti.

Annemle dedem düşünüp duruyorlardı. Yanı başımızdaki komşu, dedeme,

– Mustafa Dayı, dedi. Benim elim değmiyor, önümüz kış, benim eşekler boş duruyor, istersen ikisini de al, koruya git, kök çıkart. Bir yük senin olsun, bir yük benim.

Benim ayaklarım çıplaktı. Geldiğim zaman annem yünden bir şeyler örmüştü ama onunla kırlarda gezemezdim.

Dedem, köydeki mağazadan bana okul çocuklarının giydiği lastik ayakkabılardan aldı. Parasını sonra verecekti.

Biz, iki eşekle ineği ve yufka ekmeği ile ayran testisi ve bir de çanak alarak yola çıktık.

Koru uzaktaydı. Orada bir de pınar varmış ki bu çok hoşumuza gitti. Bol bol su içtik. Eşeklerle inek, otlamaya başladılar. Annem çok kokulu bir otu kokladı ve,

– Bu kekik otu, dedi.

– Ne olur bu? Koklanır mı, dedim.

– Hoş, dedi annem. Et kızartırken üstüne ufalarlar. Şehirlerde, kasabalarda çok kullanırlar. Bundan ilaç da yaparlar.

Dedem sırtında getirdiği kazma ile toprağı eşiyor, kısa boylu bitkilerin köklerini araştırıyordu.

Öğleye kadar iki küfe kök çıkarttı. Bunları küfelere yerleştirmek için ufaladı. Dinlenme zamanı geldiğinde yufka ekmeğini yedik, birer çanak ayran içtik.

Annem dedeme,

– Baba, dedi. Burada kekik otu çok.

– Olabilir, dedi dedem. Çoktur. Ne idelim?

– Bunları şehirlerde, kasabalarda çok kullanırlar, ilaç ederler.

– Öyle derler ama bizim işimize yaramaz.

Annem bir kucak kekik otu toplamıştı. Sonra, pınarın akıp göllendiği yerde birçok sazın fışkırmış olduğunu gördüm.

– Baba, dedi. Bunlardan da toplayalım. Ayağımızın altına hasır öreriz.

– Topla bakalım, dedi dedem. Ama kendini koru. Buralarda yılanlar vardır.

Annem demet demet hasır otu toplamıştı. Temiz hava, taze su, alabildiğine uzayıp giden aşağıdaki ova, dağların görüntüsü çok hoşumuza gitmişti.

Tekrar yola çıktık, köye vardık.

Dedem iki küfe odunu komşuya verdi. İki küfe de kışın yakmak için bizim avluya yığdı.

Annem kekik otunu komşulara verdi.

– Amca, dedi. Senin kasabada dükkânın var. Sabah akşam gidip geliyordun, gelenlere bu otları göster, bakalım alacaklı çıkacak mı?

İki gün sonra bu komşu bize seslendi.

– Emine Hanım, dedi. Kekik otlarına alacaklı çok. Sen ne kadar toplarsan o kadar satarız. Elinize de para geçer.

Tekrar oduna gittik. Uzakça bir yerdi ama çok hoşumuza gidiyor, inek de oradaki taze otlarla iyi besleniyordu.

Annem bir küfe dolacak kadar kekik topladı. Akşam eve dönünce bunları komşuya verdi. Annem iki gün komşunun tarlasına başak toplamaya gitti. Tırpandan saçılan taneleri bir bir toplamak eziyetli bir işti. Ben de ona yardım ediyordum. Başaklar, olduğu gibi toprağa gömülmüştü.

Akşama kadar buğday topladık. Tarla sahibi bunları gözden çıkarmıştı, başak toplatmak için ırgata verilen paraya yazık oluyordu.

Köylerde fakirler böyle başak toplamaya giderlermiş. Biz de iki günde, bir çuval buğday tanesi topladık.

Ekini biçilen tarlalarda daha başka kuşlar ve karıncalar dolaşıyordu.

Komşu, kasabadan dönünce anneme tam yüz elli lira para verdi:

– Emine Hanım, dedi. Bir eczacı var, kekik otunun suyunu çıkarıp satarmış. Sen topladığın kadar topla. Kilosuna beş bin lira veriyor.

Yüz elli bin lira köyde büyük para. Bu defa hep birden koruya gittik. Kekik otunun yetiştiği çayırı orakla taradık. Bu defa pek fazla kekik otu vardı. Bunları demet demet küfelere yerleştirdik.

Dedem, ertesi gün kasabaya vardı. Anladığıma göre eczacı bu işten epeyce para kazanıyor ki hemen hepsini almış ve daha da getirmesini söylemiş.

Dedem, kasabadan paralı döndü. Annem de bana köydeki dükkândan giysi, ayakkabı ve pantolon aldı. Kendisine de kumaş aldı. Artık dedem başka işe bakmıyor, kekik otu toplamaya gidiyordu. Annem avluya tezgâh kurmuş, hasır örüyordu.

Köyde malı olan, tarlası olanların yüzü gülüyor ve hasıra beş bin lira veriyorlardı.

Ismarlayanlar çoktu. Annem bunlarla uğraşadursun, ben, dedemle kekik otu toplamaya gidiyor, orakla kesip küfelerin üzerine koyuyordum.

Köyde, somun ekmeği yiyenler çoktu. Bütün evler toprak damlı idi ve odaların tavanlarına hasır seriyorlardı. Kıştan önce toprak damlarını onarmak için hasır arayanlar da çoktu.

Her insan bir başka işten ekmek yer. Biz de tarlamız, malımız olmadığı için hasır örmeye, kekik toplamaya başlamıştık. Annem günde en az iki hasır çıkarıyordu. Bu öyle kolay bir iş değildi. Sazlar insanın elini kesiyor, çiziyordu.

Biz hem komşunun yakacağını hem de bizimkini sağlamıştık. Harman vakti gelince komşumuz dedeme,

– Mustafa Dayı, ben bizim hanımla birlikte şehre gidiyorum. Daha iki ineğim var. Eşeklere de bak. İnekler neredeyse sütü kesecekler, yavru yapacaklar. Yiyecekleri var. Olduğu gibi sütünü alırsın. Tımarlarına, sağlıklarına dikkat et.

Adamın bahçesinde asmaları, armutları da vardı. Dilediğimiz kadar yiyecektik.

İki bağın bağ bozumunu da dedem yapacak ve kasabaya götürüp onları satacaktı. Dedem bunun için,

– Ee, diyordu, Rıza Efendi, Esma Hanım, siz ettiğinizle kalın. Allah herkesin nasibini verir.

Artık annem iki eve birden bakıyordu. Ama yiyeceğimiz, içeceğimiz yoluna girmişti.

Köyde okul açıldı. Çocuklar okula başladılar. Benim yaşım daha küçüktü. Ama bir yıl sonra ben de okula başlayacaktım.

Sonbaharda karşı köylerde işler çok oluyordu. Eylül ayı varıp gelince dedem bizi aldı, iki eşek ve küfelerle önce cevizliğe gittik. Dedem kabaca bir oğlanı ağaçlara çıkartarak önce cevizleri sopalattı. Biz tam dört küfe cevizi bir günde topladık. Ertesi gün de dört küfe. Bunları dam üstlerine serdik.

Bağ bozumu yapılırken beni köyde bıraktılar. Hem

kargaları kovalar hem cevizleri beklerdim, iki de bir karıştırırdım, iyice kurusunlar diye.

Ceviz iyi para getiriyordu. Kasabadan tüccar geldi. Cevizleri aldı gitti.

Kasabada pekmezciler vardı. Bunlar köylülerin üzümlerini toplar, pekmez yapar veya fabrikalara satarlardı. Köyde de pekmez yapanlar vardı.

Komşumuzun iki bağı da bozuldu. Dağ taş üzüm çıktı. Dedem bunları da sattı pekmezcilere. Parasını komşumuzun adına bankaya koydu.

Sonra iki ırgat tuttu, kendisi de çalıştı. İki bağı da temizletti, kütükleri budattı, toprağı kışa hazırlattı.

Yine o ırgatlara komşumuzun o otuz dönümlük tarlasını sürdürttü. Onun adına tohumluk buğday aldı. Dedemin mısır ektiği tarlaya da bizim ev için tahıl ektik. Bakla ve soğan ektik.

Zaten kış da başlamıştı. Artık hayvanlara bakmaktan başka yapacak işimiz yoktu.

Dedem de yığdığımız sazlardan hasır örüyordu. Bunlar da tükendi, gayri kekik otları da kar altında kaldı.

Annem çok yorulmuştu ama geldiğim zaman ki kadar zayıf ve solgun değildi. Güçlenmiş, renklenmiş, kilo almıştı.

Şimdi dışarıda kar yağarken biz de kütükleri yakıyorduk. Annem, hasırın üstündeki mindere oturarak örgüsünü örüyor, arada bir bana mısır kavuruyordu.

Artık yemeklerimiz ayranla yufka ekmeği değildi. Somun yiyorduk, kuru fasulye kavurma ile pişiyor, sofradan tarhana çorbası eksik olmuyordu.

Kahveye gidip yaşıtlarıyla vakit geçiren Mustafa

Dedem, arada bir komşu köylerde olup bitenleri bize anlatıyordu.

– Emine kızım, senin oğlanın babası Rızagil çok uğraşmış ama Himmet Bey, kızı İnci'yi vermemiş ona. Bu oğlanın anlattığı ceylanın oğlağının hikâyesi var ya, İnci'yi alacaklı olanlar o hikâyeyi Himmet Bey'e anlatmışlar. Himmet Bey'in çok canı sıkılmış. Hele Mehmet'in davranışı çok hoşuna gitmiş.

Dedem sigarasını tüttürürken,

– Ayrıca köyden bir kız almaya girişmiş. Ama bu ceylan hikâyesini duymayan kalmamış. Çobanlar da buna çok üzülmüşler. Ağılda barınan iki yavru ile ana ceylanın kurtların dişine düşeceğinden korkarlarmış.

Dedem gene anlatıyor:

– Esma Hanım hangi kapıdan kız istediyse veren olmamış. Zaten Rıza da anasının alacağı kızı istemezmiş. Ana oğul her akşam çekişirlermiş. Kadının kızının açtığı dava da sürüp gidiyormuş. Bu yıl yine dağ taş ürün almışlar. Ama neye yarar ki evlerinde huzur yok.

Kış ayı köylülerin dinlenme ayı idi. Çocuklar okula gider, erkekler hayvanlarına bakıp kahveye giderlerdi. Kadınlar da ellerinde şişlerle ocak başlarına toplanırlardı.

Köydeki öğretmenlerin eşleri de gelmişlerdi. Okulun üstünde barınıyorlardı. Annem sütten yağ çekiyor ve onlara yağ veriyordu ki köyde bu yağ para getiriyordu.

İlk yaza karşı inekler sütü kestiler. Ne yağ kaldı ne yoğurt ne ayran.

YİRMİ ALTIN

Biz kışı rahat geçirdik. Üç inek birer yavru yaptı. Bol bol süt almaya başladık. Annem yağ çeker, ben de öğretmenlere götürürdüm. Tarlalarda ekinler toprak üstüne çıkmaya başlamıştı. Erik çiçekleri açıyor, bazı bahçelerde badem ağaçları da çağla bağlıyorlardı.

İnsanın karnı doyar, gelecekle ilgili korkusu kalmazsa bir de başı, ayağı çıplak değilse sinirleri de sağlamlaşıyor.

Gayri dedemin iki göz evinin önü, oturulacak gibiydi. Havalar biraz ısınmış, ev dar olduğu için dedem oraya bir çardak kurmuş. Buna yaban gülleri sardırdığı için yeşil bir dam gibi olmuştu üstü. Bu yeşillerin arasında yer yer yabani güller görülüyordu.

İşte bir sabah inekleri götürdükten sonra dedem, annem ve ben orada oturuyorduk ki babamın bir atla bahçenin önünde durduğunu, attan inip hayvanın yularını çite bağladığını ve yürüdüğünü gördük.

Babam Rıza Bey, elini işe sürmez, hep ağa oğlu gibi gezerdi. Yine böyle temiz giyinmişti. Annem kalkıp içeriye çekilmek istedi ama babam yanımıza varmadan seslendi:

– Emine Hanım, dedi. Rahatsız edecek değilim. Senin yüzüne bakacak yüzüm kalmadı. Zaten artık aramızda şu Mehmet'ten başka bir bağ kalmadı. Ben iki lakırdı edip gideceğim.

Bahçede evin önünde yemek yerdik. Akşamları içeriye çekilirken sandalyeleri üst üste koyardık.

Annem kalktı, yerini babama verdi.

– Buyur, dedi.

Babam oturdu, uzanıp benim başımı okşadı.

– Oğlum, dedi. Bana kinli bakma. Ceylanın oğlağı anasına kavuştu. Sen de kavuştun. İyi oldu oğlum. Bu yaptığını Himmet Bey de duymuş. Çok ağırına gitmiş, vermedi kızını bana.

Ben de sandalyemi anneme verdim. Rıza Bey, dedemin elini öptü.

– Babalığım, dedi. Suç bende değil, anam olacak o kadında. Kardeşim bin türlü kahrını çekti, ben bir türlü.

Tabakasını açtı, dedeme uzattı, bu tabaka dedemin ona hediye ettiği el öpmelik tütün tabakası imiş. Dedem:

– Sağ ol, dedi. Ben tütün tiryakisiyim, değiştirirsem çok öksürüyorum.

Onlar sigaralarını yakmaya başladılar, içedursunlar, annem rahat konuşsunlar diye içeriye çekildi. Dedem:

– Var, anangile söyle, bize ayran getirsin, dedi.

Ben eve girdim, annem ayran testisi ile iki bardağı bana verdi. Götürüp masanın üzerine koydum. Testiye bir bez sarmış ve üstüne su serpmişti. Testi içindeki ayranı soğuk tutsun diye. Babam içini çekip,

– Babalığım, dedi. Her şey anamın başının altından çıkar. Rahmetli babam da çok kahrını çekti bu kadının. Baktım ki bana da hayrı dokunmayacak. Kız kardeşimin davasına ben de katıldım. Davamız kasabada görüldü, malları paylaştık. Ben payıma düşeni aldım, ayrı çıktım, kardeşim de öyle. Bu arada babam rahmetlinin sana adadığı yirmi altını getirdim. Bu, ölen bir adamın borcudur. Onu mezarında borçlu yatıramam.

Dedem, babamın bir mendile sardığı sarı altınları şöyle bir eliyle yokladıktan sonra,

– Sağ ol, dedi. Baban rahmetli borçlu kalmasın diye alıyorum bu altınları. Yoksa biz sıkıntı içinde değiliz, Allah'a şükürler olsun. Kızım bana geldikten sonra dirilir gibi oldum. Sonradan oğlancık da geldi. Allah onların nasiplerini verdi. Aç açık değiliz, bu kasımda oğlanı okula koyacağım. Gayri sen de ayrı çıktınsa kendi evini bil, helal süt emmiş bir kız al, anamı karıştırma kendi işine. O anan olacak Esma Hanım, babanın mallarına

daha sağlığında konmuştu. Nideyim Allah günahlarını bağışlasın.

Rıza Bey:

– Öyle yapacağım, dedi. Gerekirse çıkar giderim bu köyden. Kardeşim de hakkını aldı, varlıklı sayılır. Anama gelince o rahat edemez, ona sert yapılı bir adam gerek. Tarlaları bir yarıcıya vermişti, onunla evlenmeye kalkmış. Ne hâli varsa görsün, sen de Eminegil de bana izin verin, ara sıra Mehmet'i göreyim.

Babam kalktı, dedem de kalktı arkasından babam,

– Biliyorsunuz anam muhtara gitmiş, Emine evi terk etti, babasının evine gitti demiş, ben de anamın sözünü uydum bu nikâhı bozdurdum. Gayri benim senin kızın üstünde hakkım kalmadı. Benden ona selam et, beni bağışlasın. Daha taze kadındır, kısmeti çıkar.

Babam benim yüzümü okşadı, ben de onun elini öptüm. Kapıya kadar gittik, orada atına atladı ve bize bir asker gibi selam verdikten sonra yol boyunca atını sürdü, gitti.

Arkaya döndük, annem dedeme,

– Neye aldın bu altınları, dedi.

Dedem:

– Bunlar Halil Efendi'nin bana adadığı yirmi altın, dedi. Hem adam bugüne kadar mezarında borçlu yattı. Ben onlara elma gibi kız verdim, ineklerim gitti.

Anam gayri ses çıkartmadı.

Dedem:

– Rıza iyi oğlandı, dedi. Ona kalsa bu iş böyle olmazdı. Ne ettiyse anası etti. Eh, eden bulur, derler.

Sonra altınları üst üste koyarken,

– Emine, dedi. Bir altın şimdi yüz yetmiş bin lira. Yirmi altın ne yapar?

Annem Dere Köy'deki beş sınıflı ilkokulu bitirmişti. Biraz düşündü ve,

– Bir altın yüz yetmiş lira ederse, on altın bir milyon yedi yüz bin lira yapar, dedi.

– Köy için iyi para, dedi dedem. Bu bizim zaten hakkımızdı. Evi onartırız, bahçeyi genişletiriz bir de sıva yaparız, eski dirliğimizi buluruz.

Dedem, daha eli kolu tutan dinç bir adamdı. Sabahtan akşama kadar çalışır, ertesi sabah dinç kalkardı. İyi yiyor, haftada iki defa yıkanıyor, iyi besleniyordu. Dedemin ilk işi bahçeyi düzenlemek oldu. Çiti yeniledi, bir iki yemiş ağacı dikti. Usta getirdi, evin damını açtırdı. On gün kadar komşunun bize bıraktığı evde kaldık.

Duvarlar yenilendi, çatı yapıldı ve dama kiremit döşendi. Duvarların gerekli yerleri tuğla ile yenilenmiş ve ahır da genişletilmişti.

Artık tavanından toprak dökülmeyen bir evimiz vardı. Dedem kasabadan bir buzdolabı, bir soba, bir de gazla çalışan ocak alıp getirdi. Mutfağın altı da çini ile kaplanmıştı. Bir su derdimiz kalmıştı ki ben komşunun kuyusundan su çekerek her sabah evdeki kapları dolduruyordum.

Ayağımız sırtımız rahatladı, güçlendi. Bahçeye kendi yiyebileceğimiz kadar sebze ektik. Bu arada, komşumuz dedeme, bir yıl daha kentte kalacağını yazdı. Orada dükkân açmış, işleri yolundaymış. Dedeme, buzağılar ele gelince satsın, ekinleri kaldırtsın, ırgat paralarını da

çıkartıp kendi hakkını da aldıktan sonra kalan parayı kente yollasın diye yazmış.

Dedem artık kendi işimize bakamaz oldu. Komşunun parası yerini buldu. Okul açıldı. Ben de yazıldım ve çalışmaya başladım.

Dedem okuryazar değildi ama anamı okuttuğu için okumanın değerini de biliyordu.

Dere Köy, benim anamın köyü idi. Onun gibi ben de orada okuyacaktım. Bu beni sevindiriyordu.

O yaz benim doğduğum köyde, Esma Hanım'ın kendi düğününü kendisi yaparak, mallarını idare eden Hüseyin adındaki kâhya ile evlendiğini işittik. Dere Köy'ün muhtarı, ihtiyar heyetinde bulunan dedeme bunları anlatıyordu:

– Hüseyin, ipsiz sapsız ırgatın biri idi. Adam bir giyinmiş ki sanırsın şehirden gelmiş. Lacivert bir pantolon, üstünde öyle bir ceket. Ceketin üst cebinden bir mendil sarkmış. Ceketin iliğine bir karanfil iliştirmiş. Yeleğin cebine bir kalın saat koymuş, bir gümüş kordonu var ki yarım kilo gelir. Saçları kasabalı gibi kesilmiş. Sakallı, bıyıklı gezen adam bunları da ustura ile kazıtmış. Baksan yüzüne gülersin.

Dedem Mustafa Efendi:

– Allah bir yastıkta kocatsın, yemeğe kaldın mı?

– Kaldım, dedi muhtar. Beni haber etmişti Esmagil.

– Ya oğlan Rıza Bey?

– Ne Rıza Bey ne kızı ne de onun kocası. Onlar da dava açmışlar, onları çağırmamış düğüne. Bilmem çağırsa giderler miydi?

Muhtar bu düğüne babaannemin çok para döktü-

ğünü, kendisinin de erkek davetlilere çıkıp hoş geldiniz dediğini söylüyordu. En pahalı kumaştan beyaz ve dantelli bir gelinlik yaptırmış ve tel duvak takmış. Duvağının altında altınlar görünürmüş.

Bu düğün, Dere Köylülerine de dedikodu konusu olmuştu. Komşularımız gelip gidip anlatıyorlardı.

Esmagil, gecesine de bahçeyi ampuller ve bayraklarla donattırmış, çocuklarına inat yapmadığını bırakmamış. Annemle babamı bir köy imamının nikâhı ile evlendiren, evlilik hayatı göstermeyen kadın, elli yaşında kendisine böyle bir düğün yapmakla zenginliğini göstermişti.

Düğün gecesi köye gelen bir taksi ile çekip gitmiş ama nereye gittiği bilinmiyor hiç.

Bu kadın beni çok severdi. Babamı da severdi. Onun için annemi kıskanmış, dört yıllık hayatını kadına zindan etmişti. Okulda bile, bu düğünün lafını ediyordu çocuklar. Öğretmenler şaşıyor ve hangi ağanın kızının evlendiğini soruyorlardı. Bir çocuk,

– Mehmet'in babaannesi, diye haber verdi.

Mustafa Dedem,

– Korkarım bu kadın bütün varını bu ırgat Hüseyin'e yedirir, dedi.

Biz kendi yaşantımıza döndük. Evimiz daha rahat ısınıyor ve daha rahat iş görülüyor, mutfakta masada yemeğimizi kendi tabaklarımıza alarak ağız tadı ile yiyorduk. Kerpiç evdeyken pencerelerden içeriye kar girer, zorluklarla yaşardık.

Cam, çerçeve yenilendiği için odalar da iyi ısınıyordu. İşte böyle yaşayıp giderken karların ardı alındı.

Hava açmaya başladı. Ekinler topraktan fışkırıp tırpana gelmeye başladılar. Hayvanlar yavrularını emzirmeye başladılar.

İneğimizin iki erkek buzağısı vardı. Bizim inek bir dişi yavru yapmıştı.

Ben babamın köyünde inek yavrularını bu kadar yakından görmemiştim. Çok sevimli oluyorlardı. Dedem bu dişi yavruyu satmak istemedi. İki ineğimizin olması yaşantımızı daha iyi hâle getirecekti.

Sonunda işte mayıs ayı geldi. Ben ikinci sınıfa geçtim. Artık biraz boylanmış, ağırlaşmıştım.

Köyde harmandan önce sünnet düğünü yapılırdı. Dedem de buna katıldı. Okulda yapılan bu düğüne babam da geldi. Kız kardeşi olan halamın yanında oturmuş, daha evlenmemiş. Bana güzel bir saat getirdi. Saati görünce, evvelce bana aldığı saat aklıma geldi. Babam beni severdi. Annemden ayrıldığım için üzüldüğümü bilir ve avutmak için uğraşırdı.

Dere Köy'ünde, öğretmenlerden de hediyeler geldi çocuklara. Bu arada babamın köyünden bir adam geldi, bana kurmalı ve raylı bir tren, iki de kutu verdi. Bu kutunun üstünde torunum Mehmet'e yadigârımdır, diye bir yazı ve bunun altında Esma adı vardı. Tabii bir hediye geri çevrilemezdi. Ben iyi olunca yere otururak bu trenle oynamaya başladım. Tren kurulunca bu rayların üstünde dolaşıp duruyordu. Biz köylü çocukları treni yakından görmemiş, yalnız işitmiş ve resimlerini görmüştük.

Annem dedeme,

– Beni çok üzer, bana eziyet verirdi bu Esmagil,

diyordu. Ama Mehmet'i hep korurdu. İnsanın kötü huylarının arasında iyi huyları da barınır.

Bahçemizdeki fidanlar da canlanmış, bahçemiz neşelenmişti. Artık komşular gelip gelip bizde oturuyorlardı. Annem işlerini bitirir, onlara çay, ayran ikram ederdi. O yazın harmanında komşumuz karısı ile çıktı geldi. Açtığı dükkânı oğluna bırakmıştı. İneklerini, buzağılarını sapasağlam buldu. Evine de iyi bakmıştık. Bize ayrıca hediyeler getirmişti. Köyde doğup büyüdükleri için kentin hayatı onları pek sarmamış ama giyimlerini değiştirmiş, evlerinde kullanmak için yeni takımlar almışlardı. Onlar bizim varlığımızı biraz yadırgadılar. Dedem saklamadı. Rıza Bey'in annem için adanan altınları getirdiğini ve Esma Hanım'ın da yeniden evlendiğini anlattı.

Dedem artık kök çıkartmaya gitmiyordu. Bunu bir ırgata yaptırıyor, ona kekiklerin bulunduğu yeri anlatıyor, bu kekik otlarından bize de getiriyordu. Bu otların ince yaprakları kuruyunca ızgara da kızartılmış kemikli etin üstüne konulabiliyordu ki bu bizim de çok hoşumuza gitti.

Annem on altı yaşında iken babamla evlendirilmişti. Şimdi yirmi dört yaşına gelmişti. Güçlü bir kadındı. Bunda erken evlenmiş olmasının da payı vardı.

Bir gün babamın kardeşi olan halam da bize geldi. Onun benimle yaşıt bir kızı vardı. Bir de oğlan doğurmuştu ki bu oğlan daha kucağındaydı.

ZÜLFİYE HANIM

Bizim damda iki inek, iki buzağı bir de eşek vardı. Bunların her sabah tımar edilmesi ve damın temizlenmesi annemi öğleye kadar meşgul ediyordu. Bu yüzden komşularımızdan Zülfiye Hanım'ı sık sık çağırıyor ve ona damın işlerini bırakıyor, bahçeyi sulatıyordu.

Ben ilkokulu on bir yaşımda bitirdim ve tatile çıktım. Bundan sonra ne yapacağımı bilmiyordum.

Annem yirmi sekiz yaşına varmıştı.

Bir gün Zülfiye Hanım'la damda konuştuklarını duydum.

– Emine Hanımgil, diyordu kadın. Bu iş böyle olmaz. Evde bir kadın gerek. Hastalık var sağlık var.

– Sözü nereye getirmek istiyorsun Zülfiye Hanım?

– Anla işte, derim ki sen beni babanla evlendir.

– Babam yaşlı bir adam.

– Erkeğin yaşlısı olmaz, bakım ister.

– Ben bakamaz mıyım?

– Senin bakman başka, babanın karısının bakması başka. Baban sana her sıkıntısını söyleyemez. İşten dönünce çizmesini çıkaracak, çarığını çözecek, kunduralarını çıkartıp ayağını yıkayacak bir kadın gerekir. Bakarsın dizleri ağrır, gel kızım şu dizlerime bak, bakarsın sırtı kaşınır, seni mi kaldırsın? Yarın öbür gün Allah korusun bir hastalanırsa, erkek kısmı diye sen bakamazsın.

– Zülfiye Hanım, sen babamla evlenmeyi kafana koymuşsun.

– Baban da ister beni almayı ama senden sıkılır.

İşte bunun üzerine annem dedemle Zülfiye Kadın'ın söylediklerini konuştu. Dedem:

– Kızım, bir bakıma bu kadın doğru söyler. Anan sen sekiz yaşındayken beni bıraktı. Rahmetli oldu. Bu zamana kadar ben sana analık da ettim. Çok şükürler olsun sıkıntımız yok ama iç sıkıntımız çok. Sen de çok yoruluyorsun.

Dedemin evlenmek niyetinde olduğunu anlıyordum. Yetmiş yaşına varmıştı ama henüz dinç görünüyordu. Bir akşam dedem,

– Zülfiye Hanım, dedi. Bu iş olacak. Ama ben düzensizlik istemem. Emine ile iyi geçineceksen konuşalım. Yok evlendikten sonra, kızımla torunumla çekişmeye kalkarsan ben bu yaştan sonra kahır çekemem. İyi düşün de ondan sonra konuşalım. Zülfiye Hanım:

– Düşünecek ne var, dedi. Ben dul yaşamak istemiyorum. Ana kız gibi anlaşır, gideriz.

İşte bunun üzerine dedemle Zülfiye Kadın evlendiler, bir odayı onlar aldı, öteki odayı ana oğul biz aldık. Sonradan yapılan üçüncü odayı da konuk ağırlamak için ayırdık.

Mutfak geniş tutulduğu için orada yemek yemeğe başladık. Kimsenin bir diyeceği yoktu. Annem, Zülfiye Kadın'a abla demeye başladı. Bu kadın annemden on yaş kadar büyüktü. Aslında yumuşak başlıydı.

Aradan az bir zaman geçtikten sonra dedem,

– Emine kızım, dedi. Sen gene yoruluyorsun. Zülfiye sana yardım etsin. Dam kokusu, inek kokusu kadının üstüne siniyor. Yok yoksul değiliz. Bir yanaşma tutalım, hem işlerimize baksın hem ahır işlerini ona verelim.

Annem:

– Sen bilirsin baba, dedi.

Köyde aylak gezen delikanlılardan bir oğlanı dedem eve aldı. Bizde yiyip içecek, damla bahçe ile uğraşacaktı. Bu iş de olmuştu. Anamla üvey anası iyi geçinmeye başladılar. Ocakta aş pişirmek işi yoktu. Fırınlı bir ocak almıştı dedem. Çeşitli yemekler konuyor ve fırında da

tepsi ekmeği yapılıyordu, yufka ekmeğinden kurtulmamıza ben de seviniyordum.

Bir cuma günü dedem camiye gitti. Ben de arkadaşlarımla oyuna dalmıştım. Cami boşalınca dedem bana seslendi. Yanına vardığım zaman babamı da orada gördüm.

Beraber yürüdük, bizim eve geldik. Çardağın altında masa çevresinde sandalyeler vardı. Yaban gülleri çardağı iyice sarmıştı. Dedemin diktiği erikler çok soylu çıkmıştı. Bunlar olgunlaşınca kayısı gibi ortalarından ikiye ayrılıyorlardı, çok da lezzetli idiler.

Dedem bana babam için biraz erik toplamamı söyledi. Onlar çardakta konuşup duruyorlardı. Annem eve çekilmişti. Babam anlatıyordu:

– Hiç evlenmedim, kardeşimle beraber oturuyorum. Bana iyi bakıyor. Anamız sattı savdı köyden ayrıldı. Kardeşime elli, bana da elli dönüm tarla düşmüştü. Daha malın değerini bulmadan elden çıkardı. Beş yüz koyun vardı. İlle İstanbul'a varıp dükkân açacaklardı.

Dedem:

– Şimdi o ipsiz de onun mallarını yer, dedi.

Babam:

– Anam öyle para yedirecek kadın değil, dedi. Adamı besliyor, sırtına palto alıyor, cebine para koyuyor ama ırgat işte. Biz koyunlarımızı iki çobanla birlikte ağılda bıraktık. Dere Köy'ün üstündeki yaylaya çıkıyor koyunlar. Orada su da var. İki ayrı çadır kurduk, yeşillik bol, yazın tadını onlar çıkartıyor.

Dedem, yayla havasının insana sağlık verdiğini anlatırken annem ayran getirmişti. Rıza Bey anneme

hatırını sordu. Ayran için teşekkür ettikten sonra,

– Emine Hanım, dedi. Satılacak koyunlar var, yaylaya çıkacağım, Mehmet'i götürmek istiyorum, ne dersin? Annem dedemi işaret etti.

– Babam bilir, dedi.

Dedem:

– Babası değil mi, dedi. Varsın götürsün.

– Merakta kalma Emine Hanım, dedi babam. Yarın sabah atla gelirim, akşama da getiririm Mehmet'i.

Ertesi sabah çok erken geldi babam. Yedeğinde bir at daha getirmişti. Annem biraz neşesiz görünüyordu. Babamın beni ayartıp yanına almasından korkuyordu. Ben de ata bindim. O zamana kadar bu işi hiç yapmamıştım. Babam:

– Ayaklarını üzengilere iyi oturt, dedi. Rahat otur eğerde. Dizginleri sol eline al. Korku sezdirme hayvana.

Dediklerini yapmaya çalıştım. Başıma da dedemin kasabadan aldığı güneşliği geçirmiştim. Okulu bitirmiştim. Artık tek başıma ata binecek kadar büyümüş ve erkek olmuştum. Bu yüzden keyifleniyordum. Yolda babamla at başı beraber gidiyorduk. Babam:

– Annen sana çok düşkün, dedi. Seni istediğim için canı sıkıldı. Ama ben de babanım Memed. Benim de senin üzerinde hakkım var. Bak aradan beş yıl geçti, kalkıp bir kız bulup almadım.

Babam içini çekti.

– Anan ayrıldıktan sonra onun değerini komşulardan öğrendim. Beni ayıpladılar. Anamın fitnelerine uyup onu babasının evine yolladığımı yerdiler. Sonra senin o söylediklerin de aklımdan çıkmadı. Sen beni anamdan

ayırdın, demiştin bana. Ceylanın oğlağını ayırdığımı söylemiştin. Oğlağı bu yüzden salmıştın.

– Baba, dedim. Ahlat ağacının altına gelir bizim eve doğru meleyip dururdu. Oğlağı oraya götürdüklerini anlamış olmalı.

Babam:

– Öyle, dedi. Bu hikâye Himmet Bey'in de kulağına gitmiş, kızı İnci Hanım da duymuş. Beni kötü adam bellediler. Himmet Bey kızını bana vermek istemedi. Biraz sonra babam,

– Yayla öyle eğlenceli bir yer değil, dedi. İyi bir su var ama ağaç kıt. Seninle akran çocuk yok. Zaten onlar çok ilkel kalmış çocuklardır. Ben seni ceylanı göstermek için yaylaya götürmeye kalktım.

– Ceylan orada mı, dedim.

– Evet, dedi. Şimdi koyunların arasına karışan ceylan, bizim kesip yemek istediğimiz oğlak mı değil mi bilemem. Ama ana ceylan yok ortada. Olsaydı bacaklarındaki kapanmış yara izlerinden anlardık. Bu ceylan anaç olmuş bir hayvan. Daha oğlakken bizim koyunlara alışmış olmalı ki bütün otların kar altında kaldığı ve aç kurtların saldırdığı kış aylarında ağıla geliyor.

– Bu nasıl olur baba, dedim.

– Duymaz mısın, dedi. Böyle hayvanların soyu tükenmesin diye milli park dedikleri ağaçlıklı yerleri, bu tip hayvanların barınmalarına ayırıyorlar. Böyle bir alana yabancıları sokmuyor ve hayvanları kendi yaşantılarına bırakıyorlardı. Eh yeme içme, kurt korkusu da olmayınca akıllı hayvanlar alışıyorlar çoğunlukla.

– Şimdi, yaylada mı onlar, dedim.

– Evet, dedi babam. Eskiden insanlardan kaçarlardı. Şimdi dağdan, avcılardan, kurtlardan kaçıyorlar. Bu anaç ceylan bütün kış koyunlarla beraber kaldı. Biri erkek, öteki dişi iki yavrusu var. Bunlar da boylanmış, analarına yaklaşmışlar.

– Köpekler saldırmıyorlar mı, dedim.

– Hayır, dedi babam. Sürüden biraz ayrılırlarsa köpekler gidip onları getiriyor. Oğlaklar bu sene büyüyüp serpildiler.

– İnsandan kaçıyorlar mı?

– Öyle pek kaçtıkları yok. Yalnız kışın barındıkları yer biraz soğukmuş. Koyunlar birbirlerine sokulup yatarlar. Ceylanlar daha narin ama boylular. Onlara ayrı bir yer yaptılar. Orasını benimsediler, akşamları orada yatıyorlar. Sonra ara sıra koyunlara kepek ve arpa veriyoruz, oğlaklar da alışmışlar bunlardan yiyorlar.

– Güzel hayvanlar değil mi baba?

– Çok güzel hayvanlar. Allah onları severek yaratmış, çekik ve sürmeli gözleri var. Sonra bu hayvanlar düşünemezler. Canlarını kurtarmak için kaçarlar.

– Dedem anlatıyor, dedim. İyi dövüşemiyorlarmış. Sonra bir tehlike sezdikleri zaman ön ayaklarını kaldırıp yere vuruyorlarmış sık sık. Başlarını diker, her yana bakınırlarmış.

Babam:

– Öyledir, dedi.

Uzak yoldan, ayakla açılmış bayırdan, yaylanın eteklerine, oradan da yüksekçe olan yaylaya çıktık. Yukarıda kayalıklara takılı birkaç çadır vardı. Bunları suya yakın yere kurmuşlardı. Bu çadırların içi bir ev gibiydi. Aileler

burada yatıp kalkıyor, bebeklerine salıncak kuruyor, aş pişiriyor, boş zamanlarında küçük halılar dokuyorlardı.

Çobanların içinde babamın dövdüğü adamı da görüp tanıdım. O da beni tanımıştı. Askerliğini yapmış gene dönmüştü oraya. Babam onu çobanlığa vermiş. Yaylaya dağılmış olan koyunları seyrettim. Bunların kiminin sırtlarına kırmızı boya, kiminkine de mavi boya sürmüşlerdi.

Babam:

– Kırmızı işaretli koyunlar benim, maviler halanın, dedi. Beş yüz koyunumuz var. Geçen yıldan beri yüz elli yavru aldım. Bunlar analarının boyuna vardılar. Yüz kuzuyu satacağız. Kuzuların erkekleri satılır, dişileri kalır.

– Yazık değil mi baba?

– Dünyanın kanunu böyle, dedi babam. Büyük bir sürüde yirmi erkek hayvan olsa bile birbirlerini döve döve öldürürler.

Çoban aileleri bize pestil hoşafı, peynirli börek ve biberli, domatesli kuru fasulye verdiler.

Yere oturarak karnımızı doyurduk. Daha sonra gölgelikte yatarken bize bakraçların içinde soğuk suya konmuş kara üzüm getirdiler.

Babam iki çobana gerekli işleri anlattıktan sonra beni koyunların geceleri barındıkları yere götürdü.

Burası insan boyu yükseklikte, duvarlarla çevrilmiş bir yerdi. Bir bölümünün üstü kapalıydı. Köpekler bu duvarların içinde barınan hayvanları beklerlermiş.

Bir yerde yine üstü kapalı yalnız önü açık bir yer gördük. Buraya otlar yatık olarak bırakılmıştı. Ceylanlar burada yatarlarmış akşamları.

Çobanın biri bana anlatıyordu:

– Bazı akşamlar ceylanlar gelmiyor. Başka soydaşları ile geziyor olmalılar. Bakarsın gece yarısı köpekler ulur, kalkarız bakarız ki ana ceylanla iki oğlak ağılın kapısına varmışlar. Açarız kapıyı dalarlar içeriye. Sabah olunca koyunlarla birlikte çıkarlar ağıldan.

Koyunları dolaştık, bir ara ceylanları su başında gördük. Orada kaynaktan çıkan su güçleniyor ve hayvanlar içinde fokurdayan ve sonra akıp giden bu sudan içiyorlarmış. Ceylanları orada gördük. Yabancıların geldiklerini sezmiş olmalı ki yavrular su içerken anaları başını dikmiş sesleri dinliyor ve arada ön ayaklarını birer birer yere vuruyordu. Bu, dikkat işareti imiş.

Babam:

– Annen yola bakar, dedi. Anca gideriz. Bir başka gün yine gezmeye geliriz. O zaman ceylanları daha yakından görürsün.

Çobanın sepetin içinde hediye olarak verdiği muşmulaları da alarak güneş battıktan sonra Dere Köy'e geldik. Bizi yemeğe beklemişlerdi ama babam Rıza Bey kalmadı. Kapının önünde bizden ayrılıp gitti.

Ben yemekte yaylada gördüklerimi anlattım. Dedem, babamın bana bir şeyler anlatıp anlatmadığını sordu, ben de konuştuklarımızı tekrarlardım. En çok ceylanlardan bahsettim. Mustafa Dedem:

– Onların çok ağaçlıklı toprakları var, dedi. Bir ceylanlı bahçe yapsa ya. Bunca parası malı var, eğlenceli olur.

GEÇİMSİZLİK

Zülfiye Hanım ikide bir anneme,

– Ne bıraktın aslan gibi civanı, diyordu. Dinç adam, paralı adam. Kim barınır ömrü boyunca baba ocağında.

Bunu dedemin yanında da söylüyordu. Dedem bu gibi konuşmalara pek karışmazdı ama annem bir gün:

– Hanım, sen babama varmak için benim araya girmemi istemiştin. Bu evin gidişine karışmayacaktın, dedi.

Zülfiye Hanım da:

– Yalan mı derim, dedi. Bir ere bir karı, bir karıya da bir er lazım. Ortada bir de oğlan var. Ne senden geçer bu Mehmet ne de babasından.

Bunun üzerine dedem:

– Kızım Emine, dedi. Zülfiye kötü bir laf etmiyor. İşin doğrusu da bu.

– Ya öyle mi baba? Ben başımın çaresine bakarım.

– Ne ideceksin ki kızım?

– Ne mi ideceğim? Ben de onun bunun tarlasında çalışır, kekik otu toplarım.

– Bu sana yakışır mı kızım? Seni Rıza ile evlen diye zorlayan mı var?

– Baba, bana böyle bir söz söylemek, bu evden git demektir.

– Kızım biz yeni toparlandık. Sen varıp gelmeseydin ben ipsiz sapsız bir adam olur kalırdım.

Annem, biraz sabırsız ve geçimsiz olmuştu. Belki de hakkı vardı. Zülfiye Hanım, sık sık aynaya bakıyor, kasabalı gibi giyinmeye başlıyor ve kendi ahbaplarını çağırıyor, evin hanımı gibi davranıyor, arada bir de anneme iş buyuruyordu.

Dedem de bunu fark etmiş olmalıydı ki birkaç defa odalarında Zülfiye'ye bağırdı ve,

– Gayri ben yeniden bir kız evlat alamam emme on tane Zülfiye alırım, dedi.

Bu da Zülfiye Hanım'ın çok ağırına gitmiş. Hırpalan-

mış, çile çekmiş bir kadındı ama dedem kahveye gidince ağlamıştı.

– Sana ne ettim ki benim yuvamı yıkmaya kalkarsın Emine Hanım, dedi. Yalan mı derim? Daha otuzuna varmadın, senin buradan gitmenle benim başım göğe ermez. Bu köyün suyunu içtin, bu köyün havasını çektin içine, bizlerden ayrı değilsin ki senin de bir ere ihtiyacın var.

Annem:

– Olabilir, dedi. Ama ben Rıza'dan çok çektim.

– Rıza'dan değil Emine Hanım, sen anasından çektin.

– Anasına uydu da beni ayak altına aldı.

– Sana Rıza ne etti ki eden anası. Ne yapsın, anası işte ona uydu. O yokken seni kovdu.

Bu gibi çatışmalar sık sık oluyordu. Bir evin içinde bazı günler bir kelime bile konuşmadıkları oluyordu. Annem bazen yemeğe bile gelmez, odaya çekilir, onun yüzünden ben de sofraya oturmazdım.

Ağustos başında artık yalnız bağ işleri, bahçe işleri kaldığı bir sırada babam Rıza Bey bahçeye geldi. Annemle görüşmek istedi. Annem istemeyerek çıktı evden.

– Emine Hanım, dedi Rıza Bey. Eylülün sonunda okul açılacak. Kasabada ortaokul var. Bu köyden de beş, altı erkek çocuk bu okula gidecek. Yol üstünde olduğu için bizim köydeki çocuklar da gitmek istiyorlar. Kahveye uğradım, orada bunu konuşuyorlardı. İki atlı bir araba var. Yedi sekiz çocuk alır. Sabah akşam bir posta yapar, çocuklar da cahil kalmazlar.

Annem:

– Benim böyle bir düşüncem yok Rıza Bey, dedi.

– Düşünün Emine Hanım, dedi. İzin verirseniz okula yazdırırım.

Babam böyle bırakıp gitti. Dedem o akşam,

– Babası değil mi, dedi. Düşünüyor Mehmet'i.

Annem sinirlenmişti.

– İşte oğlu, işte okul, dedi. Ben yokum ortada. Ne yaparsa yapsın.

Bunun üzerine ben:

– Sen böyle edersen ben de okula filan varmam, dedim. Bu köyde elin koyunlarını güderim, olur biter.

Annem ne düşündü ne etti bilemem, bir iki gün sonra,

– Baban sık sık Dere Köy'ün camiine cuma namazına gelirmiş, dedi. Onu bekle de seni okula yazdırsın.

– Sen istemezsen ben de istemem.

– Okumanı isterim. Belki bana sahip çıkarsın.

Dedem, bu defa alındı:

– Senin baban daha ölmedi Emine, dedi. Ben her zaman senin yanı başındayım. Allah ömür verdiği kadar babanım ben senin.

Annem:

– Sağol baba, dedi.

Bunun üzerine ben cumayı bekledim. Dedem de namaza gitmişti. Bizim Dere Köy'ün camisi daha büyüktü ve minaresi de vardı. Hocası da iyi bir adamdı. Birçok erkek, yakın köylerden bize gelirlerdi.

Babamı namazdan sonra gördük.

Babam öğle yemeğine bize geldi. Annem başını

örterek sofraya öyle oturdu. Allah ne verdiyse ortaya kondu.

Yemekten sonra babam,

– Emine Hanım, dedi. Benim, Mehmet'e sahip çıkmaya hakkım yok. Benden çok sizin oğlunuz. Ben hizmet edeyim diye söyledim, kabul etmenize çok sevindim.

Ertesi sabah için konuştular. Annem bana da bir şeyler ısmarladı. Bu ısmarladığı şeyleri Himmet Bey'in mağazasından alacaktım. Babam gene at getirmişti. İkimiz de atlara bindik, kasabanın yolunu tuttuk. Kasaba çok uzakta değildi.

Oraya varınca hayvanları bir yere bağladık. Babam bana okulu gösterdi. Himmet Bey'in mağazasına gittik. Burada hazır elbiseler, kunduralar, kumaşlar, ev araçları, kurdele, tire, makas, şal, atkı gibi şeyler vardı.

İnci Hanım kasada çalışıyordu. Babamı tanıyordu. Babam:

– İnci Hanım, dedi. İşte benim oğlum Mehmet bu. Ortaokula yazılacak, onu giydirmeye geldim.

İnci Hanım, iki yıl önce evlenmiş, kocası da orada çalışıyormuş. İşleri yolunda gidermiş.

Çok güzel bir hanımdı. Benim elimi sıktı, yüzümü okşadı.

– Ceylanın oğlağını salan sendin değil mi Mehmet, dedi. Bu beni çok sevindirdi. Oğlak gibi sen de anana kavuştun. Köye gidince benden selam söyle. Şu terlikleri ayağına taksın, benim hediyemdir.

Annemin istediklerini de aldık. Babam beni giydirdi. Uzun pantolonlu bir takım elbise, iç çamaşırı, gömlek, ayakkabı, çorap gibi şeyler aldı. Sonra okul için çanta,

defter, silgi gibi neler kullanılıyorsa onları da aldık. Paketleri heybeye koyduk, baba oğul kasabanın içinden geçerek Dere Köy'e geldik.

Anneme aldıklarımı gösterdim. Sonra terlikleri verdim:

– Bunlar sana İnci Hanım'ın hediyesi. Ayağına taksın, yürüdükçe beni hatırlasın, dedi.

Annem biraz şaşaladı.

– Babanla ne konuştular, dedi.

– Ne konuşacaklar anne, dedim. İnci Hanım'ın kocası da orada. Onun yanında beni okşadı ve bir ara ayrılırken: Bu Mehmet'in anasına olan sevgisi beni sizinle evlenmekten alı koydu Rıza Bey, dedi. Ceylanın masalını hep biliriz. Bunun üzerine size varmadım da Esma Hanım gibi bir kadının eline düşmedim.

Annem bu anlattıklarıma şaştı. Dedem:

– Yürekli, içi dışı bir kızmış ki kocasının yanında bunları söylemiş, dedi. Kasabaya inince biz de görelim bu hanımı.

Artık atla gezdiğim günler tükeniyordu. Köyde birkaç oğlan daha vardı. Beraber ilkokulu bitirmiştik, onlar da okumak istiyorlardı. Tarlada, bağda çalışmak onlara ağır geliyordu. Köye yararlı işlerde çalışacaklardı ama rençper olarak değil.

Annem sonradan benim okumam için heveslendi.

Babam köydeki iki atlı arabayı tuttu. Bu araba hem bizi götürüp getirecek hem de köyün posta arabası olacak, lazım olanları köye alıp getirecek, satılacak malları da götürecekti. Yağmurdan, güneşten korunmak için arabasının üstüne bir tente koyacaklardı.

Biz, ortaokula gidecek arkadaşlar her gün buluşuyorduk. Bu okul işi bizi birbirimize daha çok ısındırmıştı.

Bu karardan, hazırlıklardan sonra annem biraz daha değişmişti. Dedem de Zülfiye Hanım'a tembih etmiş olmalı ki o da annemin canını sıkacak şeyler yapmıyordu. Çile çekmiş, garip kalmış bir kadındı. Annemden onu dedeme almasını istemişti. Böylece ikinci evliliğini yapmış ve dedemin mirasına konacak hâle gelmişti.

Bu kadın ancak kırk yaşlarında kadardı ve dedemle evlendikten sonra güneş yanığı esmerliği gitmiş, yemiş içmiş rahat etmiş, istediği kadar uyumuş ve içi rahat ettiği için toparlanmış, güzelleşmişti.

Arada bir anneme,

– Emine Hanım, diyordu. Ben senin sayende Mustafa'ya vardım. O istese malı var diye köyde ona varmayacak kız mı yoktu!

Kadın böyle sözlerle annemin gönlünü alıyordu.

Bizim okula yazıldığımız sırada yandaki komşumuz yine kente gitmeye kalktı. Karı koca yaşlanmışlardı. Biraz da kentin rahatlığına alışmışlar. Artık oraya temelli yerleşmeye kalkıyorlardı.

Onların evleri tuğladan yapılmıştı ve çatısı kiremit örtülüydü. Bu ev sekiz dönüm ağaçlık içine kurulmuştu. Evin önünde bir de kuyusu vardı.

İki ineği, iki eşeği vardı. Damı da çok genişti. Satış işleri konuşulurken babam da gelmişti. İnekleri ve eşekleri köyde birisine satmıştı. Bahçe içindeki eve beş milyon lira istiyordu.

Babam orada,

– Bekir Efendi, dedi. Üç milyonum var. Hemen

veririm, iki milyonu da seneye veririm. Satılacak koyunlarım var.

Bekir Efendi:

– Rıza Bey, dedi. Sana satmam da kime satarım?

Babamın o evi ve bahçeyi almasına annem fazla şaşmadı. Çünkü adam sık sık bize geliyordu. Bizde suyu o bahçeden alıyorduk.

Bekir Efendi ile karısı, evin içindeki eşyaları bir kamyona koydular, kendileri de binip gittiler. Kasabada satış muamelesi yapılmıştı.

Bekir Efendi'nin evi üç oda idi. Ama yapısı sağlam mutfağı geniş, ayakyolu banyo yapmaya müsaitti.

Babam duvarcı ustaları getirdi. Bütün bahçeyi çepeçevre tuğla duvarla çeviriyordu. Bu duvarın yola gelen yüzüne bir demir kapı ismarlamıştı. Bir kapı yeri de dedemin bahçesine açılıyordu.

Bu yapının başında durup eğlenmediğim için acıdım. Çünkü okula gitmiş yazılmıştım.

Okul beni çok şaşırtmadı. Okumaya hevesliydim. Kitaplarımı aldım. Eve gelince yemekten sonra çalışıyordum. Her sabah duvarların ne kadar çevrildiğini merakla seyrediyordum.

Babam ustalar getirmiş, evin toprak olan tabanına geçme tahtalar döşetmiş, mutfağı banyoyu çinilerle kaplatmaya başlamıştı.

Bazen akşam yemeğine bize geliyordu. Hep birlikte yemek yerken dedem:

– Yuva hazırlanıyor Rıza Bey, diyordu. Oraya bir kuş lazım.

Rıza Bey:

– Allah nasip ederse inşallah, diyordu.

Evde babamın yalnız yaşadığını çalıştığım odadan pencerede aydınlık görünce anlıyordum.

Babam kardeşinin yanında oturup kalkmayı bırakmış, yeni evde yatıp kalkmaya başlamıştı. Bazen gündüzleri de uğrar,

– Emine Hanım yemeğe gelebilir miyim, diye sorarmış.

Ben annemle babamın barışmalarını, yeniden evlenmelerini istiyordum. Babam fena adam değildi. Üstelik annem bir evin kadını olacaktı. Dedem Mustafa Efendi:

– Emine, diyordu. Halil Efendi'yi sen de bilirdin. İyi adamdı. Bu Esma Kadın onu da yakmıştı. Rıza babasına çekmiş.

– Bundan sonra evlenir de rahat eder, dedi annem.

Dedem üstelemiyor, yalnız,

– İyi düşün kızım, diyordu.

Tatil günü ben evi görmeye gittim. Babam bir soba kurmuştu. O odada yatıyordu. Bir yataklık almıştı. Kendisine göre döşemişti. Yavaş yavaş bir eve ne gerekirse onları alıp getiriyordu. Pazar günü bana,

– Mehmet, dedi. Dün öğleyin annen beni yemeğe çağırdı.

Bunu sevinerek söylemişti. Ben,

– İyi bir yemek yapmış olmalı, dedim.

– Mantı yapmış, dedi babam. Bak oğlum ben annenin kıymetini bilemedim. Benim anam hepimizi yıldırtmıştı. Dünyaya küstürdü beni.

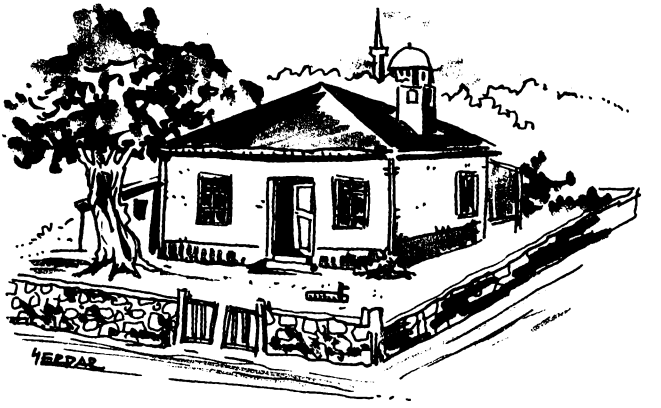
Bana oğlum diyordu ve benimle övünüyordu.

Artık yağmurlar yağmaya başlamıştı. Havalar el

verdikçe duvarlar örüldü. Yüzleri çimento ile sıvandı ve bir gün geldiğim zaman demir kapının yerine takılmış olduğunu gördüm.

Bahçeye yeni ağaçlar ve bitkiler dikiliyordu. Babamın evi için meraklılar gelip gelip bakıyor ve onun bu evde yalnız başına oturmayacağını biliyor, kimin o eve gelin geleceğini bize soruyorlardı. Ben emindim ki oraya yeniden bir başkası gitmeyecek ve biz oraya geçecektik.

YENİ YUVA

Kasaba ortaokulunun birinci sınıfını başarı ile bitirdim. Mayıs sonunda Dere Köy'de akşamdan akşama gördüğüm babamın evini ve bahçesini doya doya gezdim.

Hayli yüksek duvarların üzerine kümes hayvanlarının bile aşamayacağı yükseklikte bahçe telleri gerilmişti. Gelip giden komşular,

– Burada kuş mu besleyeceksiniz, diye soruyorlardı.

Babam bu konuda pek konuşmak istemiyordu. Evi

çok güzel onartmış, boyatmış içine en modern araçları ve mutfak eşyalarını koymuştu.

Bahçenin kenarlarına uzun ömürlü bitkiler, ortalarına yemiş ağaçları dikilmişti. Yalnız evin yanında çok büyük ve ihtiyar bir sakız ağacı vardı ki gövdesi yer yer oyulmuş, ağacın içi boşalmıştı.

Sakız ağacının sağlam kalmış bir dalı, evin üzerine doğru uzanıyordu. Bu ağaç lüzumsuz bahçede bir kütük gibi bırakılmıştı. Eski ev sahibi Bekir Efendi bu ağacın iki yüz yaşında olduğunu söyler ve yalnız kabuklarıyla yaşadığını anlatırdı.

Ben bunu neden kesmediklerini, ortadan kaldırmadıklarını sorduğum zaman babam,

– Dedene sor, dedi. O kesmeme engel oldu. Üstünde bir kuş yuvası varmış. Göçmen kuşlardan biriymiş bu kuş. Her yıl ya kendisi ya da yavruları gelirmiş. Kuştan kuşa kalırmış bu ağaçtaki yuva.

Rıza babam bahçeye çeşitli ağaçlar diktiği gibi ceviz ağacını da kestirmemiş temizletmiş, öyle bırakmıştı.

Evin yanında dağdaki kayalıklar gibi mağaralı, oyuklu bir yer vardı ki burası hayvanların barındıkları kayalıklara benzetilmişti.

Dedem bize,

– Bu adamın ne yaptığına akıl ermez, diyordu. Parası çok olmalı ki bu kadar masraf yapıyor.

Bahçenin çimlik çimenlik yerleri de vardı. Kuyunun ağzı kapatılmış, oraya elektrikle işleyen bir tulumba konmuştu. Bir düğmeye bastın mı kol kalınlığında su tulumbanın ağzından akıyordu. Bundan başka evin önüne bir de havuz yapılmıştı. İstenildiğinde toprağın altından

geçirilmiş olan borudan su havuzun içine yelpaze gibi açılarak etrafında sular akan bir göbek taşına iniyordu.

Ben bu sularla biraz oynadım, annem darıldı.

– Adamın yaptığı işlere karışma.

– Ama anne, dedim. O benim babam.

– Ya, öyle mi, dedi. Allah mübarek etsin.

– Sen de her söze alınırsın anne, dedim. Ben onu bıraktım da sana geldim.

Annem içini çekti.

– Ne bileyim, dedi. Ne de olsa babandır.

Dedem, Mustafa Dayı günde bir iki defa olsun aradaki kapıdan bahçeye geçiyor, babamın yaptırdığı ve güller sardırdığı çardağın altında oturuyordu. Arada bir dikilmiş olan asmaları, fidanları yokluyordu. Bir iki defa bana,

– Oğul, dedi. Bu adam, senin baban seni çok sever, buradaki evi, bu toprağı almasının sebebi de o.

– Anlamadım, dedim.

– Sen gene anlamamış gibi yap, kimseye bir şey deme, dedi. Baban ananla barışmak ister, yoksa buraya gelip yanı başımızda bir ev almazdı.

– Annem bunu anlamıyor mu, dedim.

Dedem güldü.

– Anlamaz olur mu, cin gibi akıllıdır senin anan, dedi. Ama bakıyor ki bu adam öyle suçlu değil yürekli bir erkek, eskisi gibi çekingen davranmıyor.

Babam atlı veya yaya olarak her gün tarlalarını dolaşıyor, yaylaya kadar giderek, hayvanlara bakıyor, kardeşinin damındaki kendi ineklerinin sütünü yağını aldırtıp kasabaya yolluyordu.

Geceleri onun bizim tarafa bakan odada ışık yaktığını ve bazen bu ışığın sabaha kadar sönmediğini görüyordum.

Babamın yattığı bu odaya girdiğim zaman onun birtakım kitaplar almış olduğunu gördüm. Babam ilkokuldan fazla okumamıştı. Ama köyde rençper gibi çalışmamış, bir şehirli yaşantısına kapılmıştı. Kendi köyünde de ata biner, gezer dolanırdı.

Otuz beş yaşına vardığı bu sıralarda babam okumaya karşı merakını da arttırmış olmalı ki bu kitapları almıştı.

Onun bahçesinde daha başka renklerde güller vardı. Annem de oraya gidip bakıyor ve bu güllerden hoşlanıyordu.

Bir sabah annemi de alarak onun çardağının altına gittim. Bize çay ikram etti, sonra anneme sordu:

– Emine Hanım siz fındıklı üzümlü iç pilav yapmasını bilir misiniz?

Annem:

– Bilirim, dedi.

– Size zahmet olmazsa bana tarif eder misiniz?

Başı örtülü olan annem,

– Tarifle olmaz Rıza Bey, dedi. Ben size pişireyim.

İki saat kadar oturduk o bahçede. Rıza Bey bizim yanımızda kaldı. Annem onun güzel düzenlediği mutfağında istediği içli pilavını hazırladı, bunun üzerine babam rica etti, öğle yemediğini beraber yememizi istiyordu. Kendisi çorba yaptı, pirzola kızarttı, üstüne kekik otu ufaladı. Zülfiye Hanım'ı da çağırdık, orada yemek yedik.

Yemekten sonra, Zülfiye Hanım'la annem sofrayı

kaldırdılar ve kapları kacakları yerlerine yerleştirdiler.

Annem, artık Rıza Bey bize geldikçe kaçmıyordu. Bir iki defa ona kahve getirdi. Şimdi eskisi kadar kendi giyimini ihmal etmiyordu. Besili, diri bir genç kadın sayılırdı. Babam onun yüzüne gizli gizli bakıyordu, bu yüzde bir şeyler arıyordu sanki.

Bir gün dedem yemekten sonra bizim çardağın altında uyuyup kalmıştı.

Annem sordu:

– Rıza Bey, duvarların yapılışı iyi oldu, yoldan geçen sürüler, komşu tavukları filan bahçenize giremez. Ama neden o kadar yüksek teller koydurdunuz.

Rıza babam:

– Emine Hanım, dedi. Ben hayvanları severim. Bazı zararsız hayvanları keyif için barındırmak istiyorum. Çobanlara bir iki ceylan yakalattıracağım, sonra Ankara tavşanı ısmarladım. Onları bahçeye salıvereceğim, kaçmasınlar diye bu telleri gerdirdim.

– Bahçenize ceylan da koyacak mısınız?

Annem biraz kızarmıştı.

Babam içini çekerek,

– Aslında ceylan beslemek istiyorum. Bu ceylan hikâyesi kasabaya kadar ulaştı.

– Rıza Bey, bu ceylan, Mehmet'in saldığı ceylan mı?

Babam:

– Hayır, o bir erkek yavruydu. Bu ceylan onun benzeri olan yavruydu.

– Sizin ağıla geliyorlar mı yine?

– Bütün kış bizdelerdi Emine Hanım. Bir ana, iki yavru. Yavrular da anaları kadar mutlu.

– Nasıl alışmışlar sizin koyunlara?

– Can korkusu Emine Hanım. Etrafta hayli kurt var. Zaten bu ceylanların sayısı gittikçe azalıyor, eskiden yayladaki pınara sürü ile gelirlerdi. Şimdi pek geldikleri yok. Suya indikleri zaman orada gördükleri koyunlardan kaçmıyorlar. Birlikte su içiyorlar. Çobanların anlattığına göre ceylan oğlakları baharda bizim yavru kuzularla tanışırlarmış. Eh onlar da çocuk.

– Ne zaman getireceksiniz sizin ceylanları?

– Ne zaman yakalanırlarsa, Emine Hanım. Vakti, saati vardır elbet.

Annem bir aralık bu ceylanları görmek istemiş. Rıza Bey:

– Haber vereyim de ceylanları çıkarmasınlar ağıldan, demişti. Araba getireyim, Mehmet'i de alalım oraya gidelim.

Annem:

– Ben ata binerim Rıza Bey, dedi.

İşte bunun üzerine Rıza Bey sabahleyin erkenden üç at getirdi. Kendisi, annem ve ben birer ata bindik. Derenin kenarına vardık, oradan yaylaya vardık.

Bizi çobanların kızları, karıları karşıladılar. Doğru ağıla girdik, atlardan indik, bir çoban ceylanların bulunduğu ayrı bölmeyi açtı.

Bir ana, iki yavru ceylan ağılın ortasına fırladılar. Bir süre bakındılar, sonra ana ceylan meledi. İnsan boyundaki çiti aştığı gibi oradan bağırdı. Yavrular da birer birer çitten atlayıp ahırın boyunca koşarak gözden kayboldular.

Annem arkalarından bakarak,

– Ne güzel hayvanlar, dedi. İlk defa yakından gördüm. Çok yüksekten atlayıp gittiler.

Rıza babam:

– İşte bunun için telleri yüksek yaptırdım, dedi.

– Zannetmeyin ki sade su var, yeşillik var. Bir de barınak yaptırdım. Bunlar biraz arpa ve buğday kırmasına alıştılar. Yemliklerine koyunca beğenerek yiyorlar. Daha olmazsa ilkbaharda salıveririm. Kışın havalar bozup kar yağınca alır getiririm buraya, dedi babam.

– İyi olur Rıza Bey ama belki eşiniz sevmez bu hayvanları.

– Benim eşim yok Emine Hanım.

– Bir gün olur elbet.

– Belki Emine Hanım. Ama herhâlde ceylanları seven bir hanım olur.

Tarlada ağaç altında bizim için bir sofra kurdular. Gölgede kekik ve çam kokan havayı içimize çekerek yemek yedik. Annem arkamızdaki dağlara bakıyordu. Tepelerinde kar olanlar vardı.

– Dağ koyunlarının, yabani koyunların ve ceylanların memleketi, dedi babam. Gün geçmez ki oradan buraya kadar bir silah sesi gelmesin. Bu güzel hayvanları vurup götürmeyi bir zevk sayıyorlar. Yemek için değil zevk için hayvanları ürkütüyorlar.

– Az daha siz de yemek için bir yavruyu kestirecektiniz. Değil mi?

– Bu annemin aklına gelmişti, dedi babam. Ben bunu yapmış olsaydım ömrümün sonuna kadar içim sızlardı. Benim oğlum o oğlağı kurtardı. Beni de bugünkü durumuma ve mutluluğuma kavuşturdu.

Babam benim başımı okşadı. Daha sonra atlara bindik. Kız ve delikanlılarla beraberdik.

Çoban kızları:

– Gene buyurun hanımım, diye bize el salladılar.

Yolda annem:

– Bu kadınlar yaşantılarından memnun görünüyorlar değil mi?

– Daha farklı bir yaşantı bilmiyorlar, dedi babam. Onların küçük dünyası bu yaşantılarından oluşuyor.

Bu gezintiden sonra bir gün Rıza Bey'in ceviz ağaçlarını sopalamaya gittik. Ağaçlara birçok delikanlı çıkarmışlardı. Onlar sopalarla dallara vurdukça bir ceviz yağmuru başlıyordu ağaçların diplerine. Irgat kadınlar sırtlarına, başlarına cevizlerin düşmesine aldırmıyor, ellerindeki sepetleri dolduruyor, sonra götürüp küfelere boşaltıyorlardı. Okul açılmadan önce bağ bozumuna gittik. Biz de elimize birer sepet alarak olmuş üzümleri topladık.

Bir bağda kara, bir bağda beyaz üzümler vardı. Bunları ayrı ayrı topluyor ve bazı yeni olmuş üzümleri sofralık diye ayrı bir yere koyuyorlardı. Hafifçe buruşmuş olanları pekmezlik olarak ayırıyorlardı. Birkaç gün ayran yerine sıkılmış üzümlerin şırasını içtik.

Büyük gerdellere koyup üzümleri çiğnedikleri sırada ben de orta ikinci sınıfa başlamıştım. Okula güneşten yanık ama sağlıklı döndük.

İlk gün okula gittiğimizde annem yeni ve güzel bir sepete üzüm koydu ve onu İnci Hanım'a vermemi söyledi.

Bu üzüm hediyesi çok beğenildi.

İnci Hanım:

– İnşallah bir gün eşimle birlikte annenizi görmeye geleceğim, babanızın bahçesini de görmüş olurum, dedi.

Babamın kardeşi olan halam ara sıra bize geliyormuş ama ben onları göremiyordum. Kız da ilkokulu bitirmişti ve artık annesinden ev işlerini öğrenmeye başlamıştı.

Ben okulda kasabalı arkadaşlara ceylanları anlatıyordum. Onlar koyundan eşekten başka havyan görmemişlerdi. Ama buna karşılık onlar treni sık sık görüyor ve bana tüneli anlatıyorlardı.

– Şehre varmadan önce demiryolu var ya. Dağı oymuşlar, bu demiryolunu oradan geçirmişler, bir yandan bakınca öte yanı göremezmişsin. Böyle iki tane tünel varmış, babam anlatıyor.

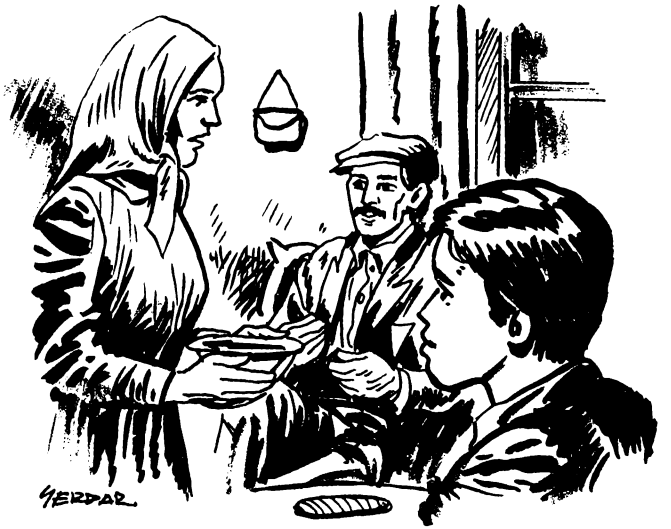
Şimdi bu gibi şeyleri önce ders olarak okuyup, daha yüksek okullara, daha büyük kentlere gidecek, oralarda askerlik yapacak, memur veya subay olarak masal gibi anlatılan değişik şeyleri, büyük kentleri yerinde göreceklerdi.

Bu arada dedemin uyuklayarak bana anlattığı İstanbul camilerini ve İstanbul'u ben de merakla dinliyordum. Askerliğinde gezdiği şehirlerin hikâyeleri, onun kafasının içinde birer anı kitabı gibi saklı duruyordu.

Öte yanda Dere Köy'de öyle ihtiyar kadınlar vardı ki dünyayı bu köyden ve köyün etrafını kuşatan dağlardan oluşmuş sanıyorlardı. Büyük şehirlerin, büyük camileri olduğuna onların akılları ermiyordu. Belki dinlerken bile uyukluyorlardı.

Köyde, birkaç zengin evinde ve okulda bulunan televizyon bu kadınları şaşırtıyor, sesleri, görüntüleri yadırgıyorlardı. Şehirden gelen kendi çocukları bile onlara yabancı bir insan gibi görünüyordu.

BARIŞMA

Orta ikideyken, bir akşam araba ile köye geldiğim zaman, annemin çok ağlamış ve tülbentle boğazını bağlamış olduğunu gördüm. On dört yaşımdaydım. Artık kendimi bir erkek olarak görüyordum. Anneme ne olduğunu dedeme sorduğum zaman bana,

– Ne bileyim oğlum, dedi. Vakti vaktine uymaz. Olmadık şeyden kırılır. Kekik topladığımız, hasır örüp sattığımız zamanları unutur. Şunun şurasında azığımız

var hastalığımız yok. Bizi çekiştiren yok, insanın bir derdi varsa, varıp söyler, bir çaresine bakılır. Sorarım, bana kaderinden laf eder.

Altmışını geçmiş adam, yorgun düşüyor, başının dinç olmasını istiyordu. Zülfiye Ana sofrayı kurmuş, bekliyordu.

Annemi zorla kaldırdım. Sofraya oturduğumuz sırada babam Rıza Bey gelmez mi?

Annem, kalkıp gitmedi.

Rıza Bey:

– Bir şey mi oldu Emine Hanım, dedi.

Annem:

– Yeni bir şey yok, dedi. Vaktiyle oldu bana olanlar. Hep o günlerin etkisi var üstümde.

Babam:

– Emine Hanım, dedi. Dilimiz varmaz söylemeye, benim ana size çok kahır verdi. Ben de uydum ona ama geçti. İşte oğlumuz, onun babası ben isem, anası da sizsiniz. Bu işe bir son verelim. Sizin için de bir değişiklik olur.

Annem:

– Kırılan kırılmıştır, dedi. Ne etsen kırık kalır.

– Ben buralarda bir suçlu gibi dolanıp duruyorum, Emine Hanım. Beni bir sınasanız belki iyi olur.

Annem:

– Ne diyelim, dedi. Mehmet var aramızda.

Dedem, annemin omzuna elini koyup,

– Hayır olsun kızım, dedi. Benim de gözüm açık gitmez. Şuracıkta yine beraberiz.

Babam, sıcağı sıcağına annemin nüfus kâğıdını

aldı. Ertesi sabah, o da bizim arabaya bindi, kasabaya vardık. Babam akşama kadar, yapacağını yapmış, işini tamamlamış.

Bir iki gün sonra eski karı koca babamın çağırdığı bir araba ile kasabaya indiler. Dedemle beraber muhtarı da yanlarına almışlar, bir de Himmet Bey gelmiş. Belediyede nikâh kıyılmış. Annem, orada İnci Hanım'ı da görmüş. Bunları bana eve geldikten sonra anlattılar.

O akşam evde bir hazırlık gördüm, şaştım. Yeni onarılan eve gitmişler, orada bir masa donatmışlar, muhtarın ailesi ile halamı ve eniştemi de çağırtmışlar. Çorba yapılmış, et kızartılmış, tatlısı böreği yerinde bir yemek yedik ki o kadar olur.

Yemekten epeyce sonra halamla enişte çekilip gittiler. Dedemle Zülfiye Hanım da kalktı ve,

– Gayri bize müsaade, dediler. Uğurlu olsun. Mehmet erkenden arabaya binecek.

Ben de gidecektim ama babam,

– Biz barıştık ama seni ayırmadık Mehmet, dedi.

Ben ilk defa annemin babamın yanındaki odada yattım. Dışarıda kar vardı ama ev iyi ısınıyordu.

Sabahleyin annem erkenden kalkmış, çay hazırlamış, ekmek kızartmıştı. Tereyağlı, reçelli, yumurtalı bir kahvaltı yaparak arabaya koştum.

Annemle babamın barışmaları ve yeniden evlenmeleri bütün köyde duyulmuş, buna çok sevinenler olmuştu.

Rıza Bey, Dere Köy'de iyi bir insan olarak biliniyordu. Eli açıktı. Yanında tuttuğu adamların hakkını verir ve onlara yardım ederdi. Annemin rahat etmesi için bir

de elektrik sobası almıştı. Annem mutfakta çalışırken bunu yakıyor ve küçük mutfak böylece ısınıyordu.

Annem artık dedemin evine iş için değil, bir misafir olarak gidiyor ve Zülfiye Hanım onu çok iyi karşılıyordu.

Ahırın işi çok olduğu için yanaşma orada kendisine yatacak bir yer yapmıştı. Orada yatıyor ve dedem:

– Oğlum üşüdün mü, diye sorduğu zaman:

– Dede, diyordu. İnekler soba gibidir. Olduğu damı da ısıtır. Sen ne diyorsun. İki inek, üç buzağı var şimdi, bir sıcak ki görme.

Yeni evin de ahırı vardı ama orada babamın binek atı yalnız bulunuyordu. Babam onu tımar ediyor, çok iyi bakıyordu.

Musa bize sabahleyin erkenden süt ve yumurta getiriyordu. Babamın aldığı buzdolabında yenecek şeyler vardı. Mutfağın da dolabı vardı. Orada reçel kavanozları, turşu kavanozları sıralanmıştı.

Babam anneme yardım ediyor, ona hoş görünmek için çalışıyordu.

Annem hayatından memnundu. Şimdi biraz daha süsüne, saçına başına dikkat ediyor ve Dere Köy'de şehir hayatı yaşıyordu.

Yeni eve babam bir de telefon almıştı. Televizyonumuz da vardı.

Bazı akşamlar dedem ceketini sırtına alıp bastonuna dayanarak televizyon seyretmeye gelirdi.

Babam ağıldan bir köpek aldı, arka bahçeye getirdi. Hayvan başıboş geziyor, kapının önünde yatıyordu.

Yılbaşına doğru muhtar kendi evinden bize telefon ederek bir numara vermiş ve İstanbul'u bu verdiği te-

lefon numarasından aramamızı söylemişti.

Bu telefonun sesine ben de uyandım. Babam telefonda şöyle diyordu:

– Kimsin sen, babam mı? Nasıl babam oluyorsun?

Karşıdaki adam ne dediyse babam:

– Hüseyin Kâhya, dedi. Sen misin? Ne oldu? Annem hastanede öldü mü? Peki ben ne yapayım?

Sonra ne dediyse babam:

– Peki, dedi. Yarın oradayım.

Esma Hanım İstanbul'da hastanede vefat etmiş. Hüseyin Kâhya babama haber veriyordu.

Sabah yakındı. Artık uyuyamadık.

Annem:

– Gidiniz Rıza Bey, dedi. Son vazifenizi yapınız.

İşte bu olay üzerine yandaki evde bulunan dedem de erkenden ayaklandı.

Babam hazırlanmıştı. Bizim okul arabamıza o da bindi. İstanbul'a gidince eve telefon edecekti.

Kasabada İstanbul'a gidecek araç yoktu. Babam gitmek için bir taksi tuttu.

Ben o akşam eve geldim. Dedemle Zülfiye Hanım da bize gelmişlerdi. Annemi yalnız bırakmamışlardı. Annem de telefon bekliyordu.

Ama babam ancak ertesi gün telefon edebilmiş, muhtara da haber vermiş ki bir mezar bulsun diye. Esma Hanım'ın cenazesini alıp getiriyor.

Biz Dere Köy'deydik. Rıza Bey'in babası ayrıldığımız köydeydi. Bizim bir şey yapmamız mümkün değildi.

Ben yine okula gittim. Dönüşte annemin gazetelerini ve haftada bir aldığı dergiyi getiriyordum.

Ertesi gece de geçti ve ertesi gün Esma Hanım'ı, o görülmedik düğün yaptığı köye getirmişler. Mezarı hazırmış, Hüseyin Kâhya da aynı kamyonla gelmiş, Esma Hanım ilk kocasının yanına gömüldükten sonra bekleyen kamyonla çıkıp gitmiş.

Köyde Halil Efendi'nin hatırı olsun diye cenazeye bütün köy katılmış. Kadını toprağına vermişler.

İşte o akşam babam eve geldiği zaman anlattı. Dedemle Zülfiye Hanım da bizdelerdi.

– Doğru hastaneye gittim, dedi babam. Annemi aşağıya buzluğa indirmişler. Doktora göre şeker hastalığı varmış. Hekimler az yemek yemesini söylemişler ama dinlememiş. Hüseyin Kâhya ağırlaşınca onu hastaneye kaldırmış. Cenazeyi hazırlattık, Hüseyin beni o gece evinde ağırladı. Bir bakkal dükkânı açmış, bir de apartman dairesi tutmuş. Hüseyin'in işi yolundaymış.

Babam fazla üzgün görünmüyordu:

– Hastaneye de bütün altın takıları ile gitmiş, dedi. Altınları başörtüsüne bağlayıp saklamışlar, ayrıca yastığının altından iki milyon lira hazır para çıkmış. Hüseyin bunları bana verdi. Kendisinin bir şey almaya hakkı olmadığını söyledi. Ama bakkal dükkânını annem açmış, epeyce para harcamış. Sonra dükkânın üstündeki daireyi de almış.

Mustafa Dedem:

– Orası da Esma Hanım'ın malıdır, dedi.

– Ben bunların üstünde durmadım, dedi. Parayı da altınları da öylece kardeşime verdim.

Bu ölüm üzerine bize başsağlığı dilemeye çok gelen olmuş. Babamın anlattığına göre kadın İstanbul'da

kendisini bir ağa karısı gibi ağırdan satmış. Bir giydiğini bir daha giymemiş.

Annem bu olay üzerine,

– Allah günahlarını bağışlasın, dedi.

Bu kadın anneme çok eziyet etmişti ama beni çok sever, bana bakmak, koynunda yatırmak isterdi. Anama yaptığı eziyetler yüzünden ben onu hiç sevememiştim.

Köyde ipsiz sapsız dolaşan, ırgatlık yapan Hüseyin böylece İstanbul'da bir dükkân ve daire sahibi olmuştu. Dedem:

– Herkesin bir şansı var, diyordu.

Bir pazar günü güzel bir havada babamla birlikte köye gittik. Babamın doğduğu o ev yıllardan beri boş kalmıştı. İçinde pek eşya yoktu ama epeyce büyük bir bahçesi vardı.

Babam doğup büyüdüğü bu evi kız kardeşine bıraktı. Bir süre bahçede dolaştık, sonra dönüp Dere Köy'e geldik. Halamla eniştem de çocuklarını almış ve o eve yerleşmişlerdi.

Daha sonra duyduk ki Esma Hanım'ın üstünden çıkan altınlar çok para etmiş. Kasabaya giderek bu altınları paraya çevirmeye çalışmışlar.

Babam bize,

– Artık geçmiş zamanla ilgimiz kalmadı, diyordu. Ben babamın mallarından hakkım olduğu kadarını aldım. Fazla malda gözüm yok, diyordu.

Aradan günler geçti, ilkbahar geldi. O zaman babam Dere Köy'ün camisinde annesi için bir mevlit okuttu. Böylece son görevini de yapmış oldu.

Ben ikinci sınıfın dersleriyle meşguldüm. O sınıfı

da yüzümün akı ile atlattım. Babam kendisi için aldığı kitapları bana verdi. Köydeki çocukların çoğu ikmale kalmışlardı. İçlerinde okumayacak olanlar da vardı.

Annem okumaya meraklı olduğu için babamdan istediği gazete ve dergileri eli boş kaldıkça okuyordu.

İlkbahar geldi. Bahçe iyice şenlendi. Dedemin bahçesine ufak tefek sebze ekiliyordu ama babam satın aldığı bu bahçeyi ancak yemişli yapıyor ve dedem sorduğu zaman:

– O bahçeyi ben ceylanlar için aldım, diyordu.

Bahçeye ilk olarak iki kirpi geldi. Bunlar demir kapının parmaklıkları arasından geçmiş, dökülen bazı meyveleri yerden toplamaya başlamışlardı. Babam demir parmaklığın alt kısmını kapattırdı. Böylece kirpiler içeride kaldılar. Babam onların neler yediklerini bildiği için beslenmelerine yardım ediyordu. Daha sonra tarlada dolaşan bir kaplumbağayı yakalayıp içeriye sokmuşlardı. Hep bahçede çıkacak yer arayan bu hayvanlar nihayet beslendikleri için bahçeyi benimsediler. Hatta girip çıkarken evdekilere alıştıkları için insandan kaçmaz oldular.

Babam annemin ceylanları sormasına karşı,

– Bahar olunca dağa doğru çıkarlar, dedi. Ancak sonbaharda yukarıda soğuk başlayınca inerler. Şimdilik iki tavşanı bahçeye salacağız.

Dedem bunun ne yararı olduğunu sorduğu zaman da:

– Bazı şehirlerde milli park denilen bahçeler varmış, dedi. Ben bunları görmedim ama soyları gittikçe azalan hayvanları barındırıyor ve onları beslemeye çalışıyorlar.

Biz böyle bir iş yapacak değiliz. Ama ceylanlar çok güzel hayvanlar. Bize alışırlarsa çok hoşlanırız.

Babam bir yere havuç pancarı ektirdi. Bunları tavşanlar çok severmiş.

Benim ikinci sınıfı bitirip tatile çıktığım yıl sonunda iki beyaz tavşan da bahçeye salıverildi.

Bu tavşanlar insana hayli alışık oldukları için çimenlerin üzerinde geziyor ve kendileri için hazırlanmış olan yuvalara sokularak geceyi orada geçiriyorlardı. Dedemin bahçesindeki dutlar olup dökülmeye başlayınca bunları toplayıp kaplumbağaların yemesi için bizim bahçeye getiriyorduk. Kirpiler de bu dökülmüş dutları çok seviyorlardı.

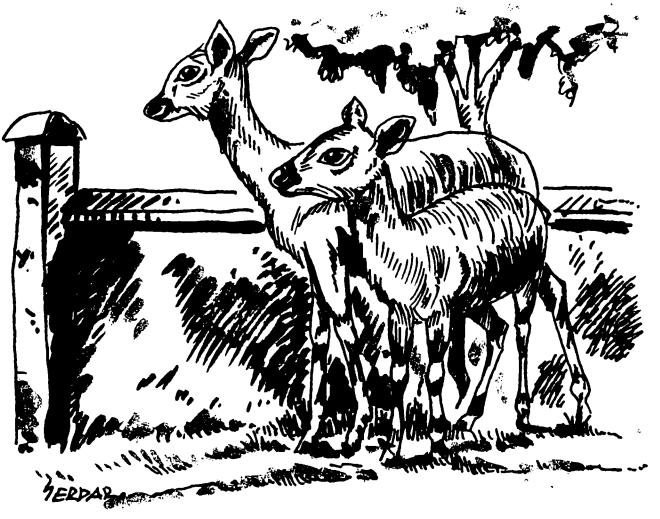
Kirpiler, bahçeye çabuk alıştılar. Çardakta kahvaltı ederken yemek yerken yanımıza kadar geliyorlardı.

Annem gündüzleri babam işe gidince yalnız kalıyor, gelen olmazsa bu tavşanlarla oyalanıyordu.

Çoban köpeği de bahçeyi benimsemişti. Hiçbir zararı olmayan hayvanlara dokunmuyorlardı.

Tatil süresince babamın, dedemin bahçesine uzattığı borudan su alarak sebzeleri ve çiçekleri suluyor, ihtiyar adamın anlattığı askerlik hikâyelerini dinliyorduk. Zülfiye Kadın ırgatlığını, şunun bunun bahçesinde çalıştığını unutmuş öteden beri dedemin karısıymış gibi dolanıp duruyordu.

CEYLANLI BAHÇE

Ortaokulun son sınıfındaydım. Bir akşam okul dönüşünde annem bana çobanların ceylanları getirdiğini haber verdi.

Annem sevinçli ve heyecanlı görünüyordu. Bana olayı şöyle anlattı:

– Bir yanaşma geldi ağıldan, Rıza Bey hemen gitti.

Biraz önce saman koydukları büyük bir küfe ile geldiler. Bunun içine iki ceylanı da koyup getirmişler.

Babam onlar için yapılan yere kadar götürdü onları. Ağzını hayvanların çıkmaması için telle kapattı.

Hava iyice kararmıştı, babam da gelmişti eve, yemeğe oturduk. Babam sofrada anlattı:

– Bunlar iki kardeş olan yavrular. Ağıla koyunlara çok alışmışlar. Analarından ayrı geziyorlarmış. Belki anaları da ölmüştür. Bunların çoğu zaman erkek ve dişi olarak birlikte dolaştıklarını çobanlar anlatıyorlar. Bu kasım ayı yayladan iniş ayı. Yukarıda bıraktığımız koyunların başında bir iki kişi kalır, aileler inerler köye. Hava kararıncaya kadar koyunlar dolanırlar çayırlarda.

Annem endişe ediyordu.

– Buraya alışacaklar mı dersiniz?

Babam:

– Alışmaları gerekli, dedi. Eğer yerlerini çok yadırgarlarsa yine yaylaya yollarız.

Sabahı zor etmiştim. Alacakaranlıkta kalktım ve ceylanların inine gittim. İki hayvan da birbirlerine sokulmuş yatıyorlardı.

Kahvaltıda babam:

– Ceylanlar bizi rahatsız edecek, dedi. Gelip gidenimiz çok oluyor. Hayvanların gezindiği yeri evin bahçesinden ayırmam lazım. Bugün yine tel gerdireceğim, bir de kapı yaptırırım.

Okulda aklımda hep bu güzel hayvanlar vardı. Onlar için bahçede su içecekleri yer, ot yiyecekleri yemlik öteye beriye serpiştirilmişti. Babam bu hayvanların bakımı ile uğraşıyordu.

Benim için iki meşguliyet vardı. Okul ve ceylanlı bahçe.

Hava da birden bozdu. Akşam erken oluyor, geldiğim zaman hava kararmış bulunuyordu.

Tatil günü ceylanların bahçede dolaştıklarını gördüm. İkisi birbirinden ayrılmıyor, beraber dolaşıyor, ağaç diplerine konan yemleri yiyip korkak korkak etraflarına bakıyorlardı.

İki Ankara tavşanı zıplayarak oynaşarak dolanıyor, durmadan yerleri kazıyor ve yemliklerine bırakılan havuçları, taze lahana yapraklarını kemiriyorlardı.

Çobanlar babamın isteği üzerine iki sincap yakalayıp getirmişlerdi. Bunlar fareden biraz daha büyük sevimli hayvanlardı. Büyük ve oyuk sakız ağacının en üstteki kovuğuna girip çıkıyorlardı. Yerlere atılan ceviz, badem ve fındık gibi kabuklu yemişleri alıp yuvalarına taşıyorlardı. Bunları seyretmek çok eğlenceli oluyordu.

Hayvanların dolaştıkları yeri evin iç bahçesinden ayırmıştı babam. Arada bir kapı vardı.

Komşular:

– Rıza Bey'in işi yok, hayvanlarla uğraşıyor, diyorlardı.

Hakikaten babam merak etmişti. İsteyerek, zevk alarak bakıyordu bu hayvanlara.

Köpek de hayvanlarla birlikte yaşıyor, hayli geniş olan bahçede dolaşıyordu.

Babamın merakı kasabaya kadar yayılmıştı, öğretmenler bana soruyorlardı:

– Baban millî park mı yapacak, diyorlardı.

Ben de aynı cevabı verdim:

– Hayvanları çok seviyor, onları ev hayvanı gibi beslemek istiyor. Zaten bunlar bizim ağıla sığınan sevimli hayvanlar. Kurtlardan, avcılardan kaçıp koyunların arasına sığınıyorlar.

Çocuklar iki ceylan için o kadar bahçenin ziyan edildiğini söylüyorlardı.

Ben:

– O bahçe yemişlik, dedim. Her türlü yemiş ağacı dikildi oraya. Şimdi fidan hâlindeler ama bir iki yıla kadar yemiş verecekler. Orası bir meyve bahçesi olacak.

Dedemin bahçesinde sebzelikler vardı. Meraklı olan adam, mevsimine göre yetişen sebzeleri ekiyor ve suluyordu.

O sene en rahat senemiz oldu. Her iki ev de ısınıyor, hiçbir şeyin sıkıntısını çekmiyorduk.

Zülfiye Hanım dedemi, onun evini ve hayvanlarını iyice benimsemişti. Kar bastırınca evin kapısını bile açmıyordu.

Anneme gelince eve iyice yerleşmiş ve evliliğinin ilk yıllarında çektiği eziyetlere karşılık bu ikinci evliliğinde rahat ve huzurlu bir yaşantı bulmuştu.

Bana da sık sık bir şeyler ısmarlıyordu. Ben de okuldan çıkınca İnci Hanım'a uğruyor, annemin istediklerini alıyordum. Bunların arasında tırnak cilası, kolonya, tarak, diş macunu gibi şeyler, iğne, iplik, dantel ve bazı hafif kumaşlar vardı.

Babam bir de dikiş makinesi almıştı. Bir iki komşu bu makineden yararlanmak için anneme geliyorlardı.

Babam bütün köy erkeklerinin yaptığı gibi karlı havalarda kahveye çıkacağına yeni yeni kitaplar alıyor,

eksik olan kültürünü tamamlamak için kitap okuyarak vakit geçiriyordu.

Dere Köy'de hiçbir ailede böyle okuma merakı yoktu. Gazeteyi ancak paket yapmak, örtü yapmak için kullanırlardı. Köyün çocukları ellerine bir gazete geçti mi onu arkadaşlarından kaçırıyor, koynuna sokuyor ve evlerine kaçırıyorlardı. Köyde kendilerine verilen harçlıklarla gazete ve dergi aldıklarını görüyordum. Ortaokula giden çocuklar okumaya daha çok önem veriyorlardı.

Köyde hakikaten çiftçilik yapan ve hayvan besleyen aileler için okumanın pek önemi yoktu. İlkokuldan çıkıyor ve bir daha ellerine kitap ve gazete almıyorlardı. Yavaş yavaş okulda öğrendiklerini de unutuyorlardı. Tarlada, dağda okumanın kıymeti yoktu. Fakat geniş ölçüde tarım yapan ve hayvanları çok olan kimseler okumanın büyük yararı olduğuna inanıyorlardı. Aşılar, ilaçlamalar, aldıkları ilaçların nasıl kullanılabileceğini anlatan etiketler, yazılı kitapçıklar onları okumaya zorluyordu. Bazen öğretmenlere bir yazıyı veriyor ve,

– Sana zahmet hele şunu bir oku da dinleyelim, diyorlardı.

Öğretmenler bu istekleri yerine getirirler, yaşlı ve genç köylüler, tarım için olsun, hayvan bakımı için olsun alınan bu ilacın reçetesini çok dikkatle dinlerlerdi. Onların en çok yararlandıkları şey televizyondaki tarım ve köylü saatleriydi.

Babamı köyde ihtiyar heyetine seçmişlerdi. Köyde yapılacak işler için ona danışırlardı. Bu yüzden babam okulun eksiklerini kendi varlığından tamamlardı.

Annemin isteği üzerine İnci Hanım'a yayıktan geçme

tereyağı götürüyordum. Bu hem kocasını hem de babası Himmet Bey'i çok memnun ediyor, kasabada bu kadar temiz tereyağı bulmadıklarını söylüyorlardı.

Yılın sonuna doğru annemle babamı bir tasa aldı. Beni iyi bir liseye vermek istiyorlardı. Bir lise vardı ama çok kalabalıktı ve öğrenciler pek yararlanamıyorlardı.

Ortaokulu bitirdim, tatile çıktık. Benim için hem boş günler hem de sıkıntılar başladı.

Okumak veya ortaokul tahsili ile kalmak vardı.

Annem ayrılacağımız için ağlıyordu. Ama okumam gerektiği için İstanbul'a gitmemi istiyordu.

Eylül ayının başında babamla birlikte İstanbul'un yolunu tuttuk. Kitaplarda, resimlerde gördüğüm, okuduğum denizi yakından gördüm. Babamla birlikte otobüse bindik etrafımızı seyrederek yola koyulduk.

Babam askerliğinin bir kısmını İstanbul'da yaptığı için yolları biliyor ve bana anlatıyordu.

İstanbul'un Eminönü tarafında bir okula yazıldım. Bir otelde kalıyorduk. Ama yatacak yerim, bir yardımcım yoktu.

Babam beni okula yatılı olarak yazdırdı. Okul açılıncaya kadar şehrin her tarafını dolaştık. Bütün lokantalarında yemek yedik.

Sonunda vakti saati geldi. Okul açıldı ve ben okula başladım. Babam da köye döndü.

Annesine düşkün bir köy çocuğu için İstanbul'a gelip yatılı okumanın ne kadar güç olduğunu daha ilk günlerde anladım.

Geceleri hıçkırıklarımı saklayarak, örtülere sarılarak ağladığım, bunalımlar geçirdiğim oldu.

Gündüzleri kalabalık bir arkadaş grubu içinde vakit geçiriyordum. Ama gece yatakhanede kendimi yalnız hissediyordum. Bütün varlığım, yatağımla yanımdaki dolaptan oluşuyordu.

Benim gibi İstanbul dışından gelmiş olan çocuklar da vardı. Bunlar okula daha çabuk ısınmışlardı. Hafta sonunda çıkıyor ve iki gün şehir yaşantısı tadıyor, gezip yürüyorlardı.

İnsanlar kışı, köylerde olduğu gibi ocak başında geçirmiyorlardı. Hava ne kadar soğuk olursa olsun eğlence yerleri açıktı.

Ben, hafta sonunda arkadaşlarım çıkıp gittiği zaman daha çok üzülüyor ve mahzun olarak yalnızlık duyuyordum.

Yatılı yazılan üç beş arkadaş vardı ama onlar başka sınıftaydılar. Yemek saatleri bir araya geliyorduk. Onlar da izin alıp maçlara gidiyorlardı. Ben hademeler ve nöbetçi öğretmenlerle kalıyordum.

Annemden ve babamdan bir mektup geldiği zaman mektubu bana veren hademenin eline bakıyordum. Daha fazla istiyordum.

Annem uzun uzun yazıyor, bana sabır ve çalışma tavsiye ediyordu.

Onlar da beni arıyorlarmış. Ortaokul arkadaşlarım köyde kalmışlar. Daha fazla okuyamamışlar.

Okul kapalı iken de bir öğrencinin çalışmaması mümkün değildi çünkü yapacak başka bir iş yoktu.

Ben de çalışıyordum. Avare olacak eğlencem yoktu. Cezaevindeki bir suçlu gibi okulun penceresinden caddelere ve uzaktaki denize bakıyordum. Uzaktan gör-

düğüm dağların ardında başka dağlar, onların arasında da yine sıra sıra dağlar vardı. Saatlerce yol almak ve köye varmak istiyordum.

Buna rağmen her hafta yazdığım mektuba iyi şeyler yazmak istiyordum. Zaten babam ayrılırken,

– Gurbet biraz zordur oğlum, demişti. Annene hep iyi şeyler yaz. O sana çok düşündür, sonra üzülür, ağlar.

Ben de yaşantımdan memnun olduğumu yazıyordum. Derslere diyeceğim yoktu ama ayrılık beni çok zorluyordu.

Param vardı, ayrıca ne kadar istesem babam okul idaresine yollardı; ama yatılı okulda para harcamak gerekmiyordu.

Hademelere dergi filan aldırıyordum. Bana gidip kendin al diyorlardı ama kaybolacakmışım gibi bunu yapamıyordum.

Bütün okuma yılında sadece iki defa hademe ile birlikte çıkarak büyük maçlara gittim. Biraz şehirde dolaştık, tüneli gördüm. Boğaziçi köprüsünden geçerek dolaştık ve okula döndük.

Bunu anneme uzun uzun yazdım ve nasıl yerler olduğunu anlattım.

Annem mektuplarında kendisinden söz ediyordu. Biraz ceylanlı bahçeyi anlatıyordu. Tabii kış olduğu için hayvanlar pek fazla dolaşmıyorlarmış. Babam bir dişi, bir erkek ördek almış. Bunlar havanın karlı olmasına bakmadan havuzda yıkanıyorlarmış.

Köyü örten kar, İstanbul'un sokaklarında pek kalmıyor, ne kadar yağarsa yağsın şehirde eğlence hayatı sürüp gidiyordu.

İlk karnede notlarım biraz zayıftı. Şehirle bağdaşamamıştım ama ikinci karnemi anneme hiç çekinmeden yazdım.

O da bana:

"Gayri ayrı kaldığımıza göre çektiğimiz hasret yerini bulsun Memed'im." diye yazıyordu. *"Senden daima başarılı haberler bekliyoruz."*

Köyde kar altında sessiz geçen kış, şehirde sabahlara kadar eğlence içinde geçiyor, caddelerin gürültüleri bana kadar ulaşıyordu.

İlk kısa tatili yine okulda geçirdim. Arkasından yine dersler başladı. Ben köye dönmek için sabırsızlanırken annemden bir mektup aldım.

"Mehmet'im. Bu sılanın sonu yaklaşıyor. Sen köye gelirsen ayrılık tekrar acıklı olur. Baban beni tatil süresince bir otelde kalmak için oraya gönderecek. Bir iki ay sonra kavuşacağız."

Bu mektup bana güç verdi. Sevindim ve canla başla çalıştım. Zaten bir başka yerden güç almama gerek de yoktu.

Derslerin kesildiği ve notların verildiği bir sırada bir gün misafirim olduğunu söylediler.

Annemi ve babamı o kadar çabuk beklemiyordum ama gelmişler ve bir otele yerleşmişlerdi.

Onlarla kucaklaştım. Annem sevinçten ağladı, benim biraz daha boylanmış olduğumu söyledi.

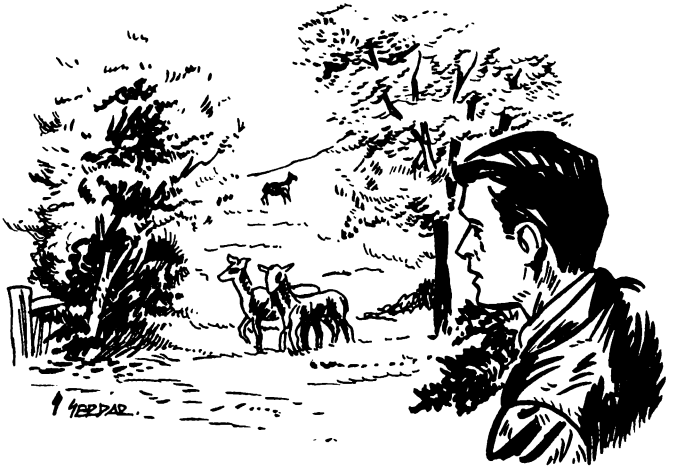
Ben bu kavuşmanın sevinci içindeyken babam okul idaresiyle konuşup benim ikinci yıl ki okul hayatımı garanti altına almıştı.

Annem de,

– Mehmet, bizim gibi cahil kalmayacaksın. Bu sayılı günler de çabuk gelip geçer, diyordu.

İkinci sınıfa geçtim, bütün tatil boyunca şehri gezdim. Otelde yaşadık ve bugünler de çabucak geldi geçti. Okul yine açıldı ve ağlayarak annemden ve babamdan ayrıldım.

BU HİKÂYENİN SONU

Ben liseyi bitirinceye kadar köye gidemedim. Üç yıl boyunca annem babam İstanbul'a geldiler. Hem onlarla görüştüm hem de onlar büyük şehirden nasiplerini aldılar.

Tatil boyunca eski eserleri, camileri, kaleleri, kuleleri bütün gezinti yerlerini dolaştık. İstanbul'un havasını içimize çektik, suyunu içtik ve yaşantısını tattık.

On yedi yaşımda liseyi bitirdim. Artık bıyıklarım terlemiş, favorilerim tıraş edilmişti.

Bir gün köye gerekli şeyleri alarak otobüse atladık. Şehre vardık oradan da Dere Köy'e.

Köprüyü geçerken yalınayak çöp bacaklarımla babamın köyünden ansızın kaçtığımı hazırladım.

Köye vardığımız zaman ilk işim Mustafa dedemin elini öpmek oldu. Gözleri iyi görmediği için Zülfiye Hanım'a benim kim olduğumu sormuştu.

Adamcağız yetmişine yaklaşmıştı, çalışmaktan yorulmuş bir hâli vardı. Oturduğu yerde uyukluyordu.

Ben ona İstanbul'u anlatırken o uykuya dalıyor, anlattıklarımın yarısını işitmiyordu.

Babam bahçeyi öyle bir yoluna koymuştu ki köydekiler parmak ısırıyorlardı.

Beni en çok ilgilendiren ceylanlı bahçe oldu. Ördekleri üremişti, ilk tavuklar anaçlanmıştı. O baharda yumurtadan çıkan yavrular durmadan havuza atlıyor, küçük bir filo oluşturarak yüzüyorlardı.

Daldan dala atlayan sincaplar da beş altı tane olmuşlardı. Bunlar yemiş ağaçlarının üstünden inmiyorlardı.

Bahçede dolaşan altı tane ceylan vardı ki bunların ikisi daha oğlaktı.

Narin bedenleri, sürmeli, çekik, uzun kirpikli gözleriyle bu hayvanlara bakmaktan insan kendini alamıyordu.

Köyde babamın bahçesine ceylanlı bahçe adını koymuşlardı ama burada bulunan hayvanlar yalnız ceylan değildi. On tane kadar karalı beyazlı tavşan vardı.

Bunlar ceylanlardan daha evcildiler ve oynaşıp duruyor, kendileri için dikilen havuç, kereviz ve lahanaları eşeliyorlardı.

En hoşuma giden kirpi yavrularıydı. Bunlar da insanlardan çekinmiyor ve düşen meyveleri topluyorlardı.

Ne çare ki beni de rahat bırakan yoktu ve ben bu çok sevdiğim köyde kalıcı değildim.

En beğendiğim yemekleri yedikten ve hayvanlarla uğraştıktan sonra elime bir kitap alıyor ve gölge bir yerde açık havada üniversite imtihanlarına hazırlanıyordum.

Annem oduncular dan istemiş ve iç bahçeye kekik otu dikmişti. Dedem bunlardan ara sıra bir iki ufalıyor ve burnuna götürüyordu.

– Kızım Emine, diyordu. Kök çıkarmaya gittiğimiz zamanı aklına getiriyor musun?

Orada da bir ahlat ağacı vardı. Yufka ekmeğimizi dürer, ayranla ıslatıp yerdik.

Meslek sahibi olmak, köyden ve annemle babamdan ayrılmak demekti. Şimdi bu ceylanlı bahçe de katılmıştı beni çeken şeylere.

Bahçede çalışırken arkamdan gelen sürmeli ve kadife kulaklı ceylanın nefesini yanaklarımda hissediyordum.

Bu küçük hayvanat bahçesini görmek için yolunu çevirenler ve kasabadan gelenler vardı. Babamın ağaçlar diktirerek üç yıl içinde gölgelendirdiği yolda oynayan çocuklar, merakla bağrışarak hayvanlara bakıyorlardı.

İnci Hanım'la eşi bir gün Himmet Bey'in otomobili ile bize gelmiş, hem beni tebrik etmiş hem de ceylanlı bahçeyi görmüşlerdi.

Bizim köydeki yaşantımız hiç de İstanbul'dakinden farklı değildi. Babam anneme kolaylık olsun diye her gördüğünü almıştı.

Mükemmel takımlarımız, dünyanın her tarafı ile konuşulan telefonumuz vardı.

Bütün bu varlığa rağmen ben yine okuyacaktım. Bir gün bir subay olarak köye gelmemi dedem de istiyor ve bana,

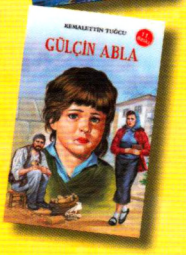
– Oğlum, diyordu. Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur. Ömrü olup yaşayanlarla gücü yetenlere ne mutlu.

KEMALETTİN TUĞCU, 1922 yılında İstanbul'da doğdu. 1996 yılında vefat etti. Küçük yaşlarda yazmaya başladı. Sevgi ve merhamet gibi insani duyguları içeren kitaplar kaleme aldı. 400'e yakın eser veren Tuğcu, kitaplarında çocukların ve yaşlı insanların hüzünlerini, ümitlerini ve heyecanlarını işledi. Bu çalışmalarıyla Türkiye'nin çocuklar tarafından en çok okunan yazarı oldu.Yayınevimiz de sizler için 20 kitaptan oluşan bir Kemalettin Tuğcu dizisi hazırladı.

KEMALETTİN TUĞCU'DAN SEÇMELER

1. Ana Hakkı
2. Ceylanlı Bahçe
3. Çifte Kumrular
4. Çingene Kızı
5. Çocuk Hırsızları
6. Dede ile Torun
7. Deniz Kızı
8. Eski Bir Masal
9. Gece Kuşları
10. Gülçin Abla
11. Hırdavatçı Dede
12. İçler Acısı
13. Kolsuz Bebek
14. Mercan Kolye
15. Mine'nin Arkadaşı
16. Ninelerin Ninesi
17. Sakat Çocuk
18. Son Çocuk
19. Şehir Çocuğu
20. Uğurlu Çocuk

9 789755 011516
erdemyayinlari.com
erdem ÇOCUK
çocuk değirmeni
minik ada
uma